

Bachelorproef

Het verband tussen de oorsprong van geadopteerde asielhonden (*Canis familiaris*) in Vlaanderen en de prevalentie van gedragsproblemen

(Blauwe Kruis, 2024)

Bachelor in de agro- en biotechnologie
Afstudeerrichting Dierenzorg
Campus Roeselare
Student: Cloë Dingenen
Academiejaar 2023 – 2024
Begeleidende docent(en): Joke Monteny,
Christel Moons

Opmerking: Wanneer er in deze bachelorproef gesproken wordt over “buitenlandse asielhonden”, wordt hiermee bedoeld dat de hond uit een buitenlands asiel geadopteerd is door de huidige eigenaar en daarna naar Vlaanderen gebracht is.

Woord vooraf

Als dierenliefhebber met twee honden in huis begon ik aan mijn studie Dierenzorg met de overtuiging dat ik best wel een goede basiskennis had over honden. Toen ik in het tweede academiejaar de specialisatie Gedrag koos, merkte ik al snel dat honden toch anders communiceerden dan ik dacht.

Na enkele zeer interessante lessen over hondengedrag, gevolgd door praktijk waarbij ik de theorie in observatie kon toepassen, leerde ik hoe honden echt communiceerden. Deze informatie stelde mij in staat om kritischer te kijken naar relaties tussen honden en mensen. Hierdoor heb ik ook mijn gedrag naar mijn eigen honden toe veranderd.

Toen mijn oudste hondje op het einde van het eerste academiejaar stierf, beslisten mijn ouders dat er toch opnieuw een andere hond bij moest komen. Even later kreeg ik via een collega-studente een post op sociale media doorgestuurd van een asiel waarbij dertien pups ter adoptie stonden. Al snel was de keuze gemaakt dat wij één van die pups zouden adopteren.

Ik gaf mijn ouders nog wat aanvullende informatie over hondengedrag en opvoeding van een pup, waarna we de pup meebrachten naar huis.

Na enkele dagen merkte ik op dat deze pup andere gedragingen vertoonde dan dat onze andere honden als pup hadden vertoond. Hier sprak ik op school over met andere studenten die ook een hond uit een asiel geadopteerd hadden. In deze gesprekken kwamen vaak dezelfde bemerkingen naar boven. Ook viel mij op dat een collega-studente van wie de hond uit een buitenlands asiel kwam, andere bemerkingen had dan studenten bij wie de hond uit een binnenlands asiel kwam.

Hierdoor groeide mijn interesse naar gedragingen bij asielhonden en dan voornamelijk wat de verschillen zouden zijn afhankelijk van de afkomst van de hond. Toen ik zag dat dit een van de mogelijke onderwerpen voor mijn bachelorproef was, vond ik dit de ideale kans om hier onderzoek naar te doen.

Eerst en vooral wil ik graag dr. Ir. Joke Monteny bedanken voor het bijbrengen van de informatie rond hondengedrag en de begeleiding bij deze bachelorproef. Daarnaast wil ik ook zeker dr. Ir. Christel Moons bedanken voor de begeleiding tijdens het onderzoek en het schrijven van deze bachelorproef. Ook mevr. Tsang Tsey CHOW wil ik bedanken voor het aanspreken van haar database bij het versturen van de enquête en de feedback rond de opmaak van deze enquête.

Hiernaast wil ik ook graag mijn medestudenten Lana Neirynd en Louise Ruyschaert bedanken voor de medewerking en de respons op al mijn vragen.

Als laatste, maar zeker niet minder belangrijk, wil ik graag mijn ouders en vriendinnen bedanken voor het helpen zoeken naar de juiste woorden en structuur in deze bachelorproef en hun enthousiasme over dit onderzoek.

Cloë Dingenen
Mei 2024

BACHELORPROEF

Titel

Het verband tussen de oorsprong van geadopteerde asielhonden (*Canis familiaris*) in Vlaanderen en de prevalentie van gedragsproblemen

Hoofdonderzoeksvraag

Wat is het verband tussen de oorsprong van geadopteerde asielhonden (*Canis familiaris*) in Vlaanderen en de prevalentie van gedragsproblemen?

Abstract

Ongeveer $\frac{1}{4}$ van de gezinnen in Vlaanderen heeft een hond, waarvan een groot deel geadopteerd zijn uit binnen- en buitenlandse asielen. Uit studies blijkt dat wereldwijd gemiddeld 70%-90% van de gezinshonden gedragsproblemen vertoont. Tot op heden waren er nog geen cijfers omtrent het voorkomen van gedragsproblemen van gezinshonden in Vlaanderen.

In dit onderzoek wordt aan de hand van een enquête de prevalentie van gedragsproblemen bij Vlaamse huishonden afkomstig uit asielen in kaart gebracht. Tevens wordt nagegaan of er een verschil is tussen voorkomen van gedragsproblemen bij honden geadopteerd uit binnenlandse asielen dan wel buitenlandse asielen.

De enquête werd door 250 Vlaamse hondeneigenaars ingevuld. Daarvan vermeldt 83% dat hun geadopteerde hond gedragsproblemen vertoont. De meest vermelde gedragsproblemen zijn "trekken aan de lijn tijdens het wandelen" en "schrikreacties op plotse gebeurtenissen".

Er is geen significant verschil tussen het aantal gedragsproblemen bij buitenlandse- en binnenlandse asielhonden. Maar het "trekken aan de lijn" wordt meer gerapporteerd bij respondenten die een hond geadopteerd hadden uit een buitenlands asiel. Bij respondenten met binnenlandse asielhonden wordt het gedragsprobleem "bijten" vaker vermeld dan bij de honden geadopteerd uit een buitenlands asiel.

Enkele factoren met invloed op het voorkomen van gedragsproblemen zijn onder andere het verblijf in het asiel, verblijf bij de eigenaar en de aanwezigheid van andere honden. Voor die laatste factor is in het algemeen geen duidelijk verschil zichtbaar, maar wel bij gedragingen zoals "trekken aan de lijn" en "schrikreacties". Deze worden aangegeven vaker voor te komen bij asielhonden waarvan de eigenaar nog een andere hond heeft.

Bij het interpreteren van de resultaten moet rekening gehouden worden met een respons bias aangezien de eigenaars over hun eigen hond moeten antwoorden. Ook is er in de enquête niet veel rekening gehouden met beïnvloedende factoren.

De conclusie van dit onderzoek is dus dat er geen verband is tussen de oorsprong van geadopteerde asielhonden in Vlaanderen en de prevalentie van gedragsproblemen. Hierbij moet de nuance gemaakt worden dat deze conclusie over het algemeen aantal gedragsproblemen gaat. Per gedragsprobleem kan er een verschil zijn afhankelijk van de afkomst van de asielhond.

Hiernaast kan geconcludeerd worden dat de aanwezigheid van een andere hond in sommige gevallen een invloed heeft op de prevalentie van gedragsproblemen.

Trefwoorden

- Shelter dogs
- Behavioral problems
- Stereotypical behavior
- Imported dogs

Inhoud

BACHELORPROEF	0
Titel	0
Hoofdonderzoeksvraag	1
Abstract	2
Trefwoorden	3
Inhoudsopgave	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1 Probleemstelling en doelstelling	9
2 Literatuurstudie	11
2.1 Gedragsproblemen	11
2.1.1 Meest gerapporteerde types gedragsproblemen	11
2.1.2 Ontwikkeling van gedrag bij de hond.....	11
2.1.3 Factoren die de ontwikkeling van gedragsproblemen bij honden kunnen beïnvloeden.....	12
2.1.3.1 Medische factoren.....	11
2.1.3.2 Mens-onafhankelijke factoren.....	12
2.1.3.3 Verblijf in het asiel.....	12
2.1.3.4 Verblijf bij de eigenaar.....	13
2.1.4 Gevolgen van gedragsproblemen voor asielhonden.....	15
2.2 Asielhonden	15
2.2.1 Oorsprong	15
2.2.2 Aanleidingen voor adoptie asielhond.....	16
2.2.3 Van opname in het asiel tot adoptie	16
2.2.4 Periode in het asiel.....	17
2.2.5 Fysiologie, welzijn en gedragsproblemen.....	17
2.3 Gedragsproblemen bij asielhonden in verschillende landen	18
2.3.1 Europa	18
2.3.2 Buiten Europa	18
2.4 Vlaamse huishoudens.....	19
2.4.1 Verwachtingen van de eigenaars naar de hond.....	19
2.5 Valkuilen enquête.....	19
2.6 Ontbrekende informatie.....	19
3 Materiaal en methode	21
3.1 Deelonderzoeksvragen	21
3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria.....	21
3.3 Dataverzameling	21
3.4 Proefopzet.....	22
3.5 Dataverwerking	23
4 Resultaten	26
4.1 Sociodemografische gegevens	26
4.2 Prevalentie van vermeldde gedragsproblemen.....	27
4.3 Invloed van de duurtijd van het verblijf van de hond in asiel	32

4.4	Invloed van duurtijd van verblijf van hond bij eigenaar.....	33
4.5	Invloed van aanwezigheid andere huisdieren.....	33
5	Discussie en algemeen besluit.....	35
5.1	Discussie.....	35
5.1.1	Interpretatie en verklaring van de resultaten.....	35
5.1.2	Vergelijking van de resultaten met de literatuur.....	36
5.1.3	Kritische kijk op de methodiek.....	37
5.2	Algemeen besluit.....	39
6	Publiceerbaar artikel.....	39
7	Bijlagen.....	41
8	Bibliografie.....	50

1 Probleemstelling en doelstelling

Uit de cijfers van Dierenwelzijn Vlaanderen blijkt dat honden één van de meest populaire huisdieren zijn. In Vlaanderen zijn er in januari 2024 in totaal 1.286.604 honden geregistreerd in DogID. In 2022 alleen al worden er 97.062 honden geregistreerd. Van deze honden zijn er 7447 geadopteerd uit een Vlaams asiel. Echter blijkt dat de import van honden een grotere factor speelt in de hoeveelheid honden in Vlaanderen dan binnenlandse asielhonden. Uit figuur 1 blijkt dat in 2020 er 22.361 van de geregistreerde honden geïmporteerd zijn naar Vlaanderen. Hierbij blijkt wel dat de honden die geïmporteerd worden niet enkel buitenlandse asielhonden zijn. Het gaat hier ook over honden van buitenlandse fokkers, honden die mee verhuizen met de eigenaars enz. (Cijfers Dierenwelzijn, z. j.).

Gewest	2017	2018	2019	2020
Brussel	41	53	127	210
Vlaanderen	19583	18492	19635	22361
Wallonië	1744	2373	2264	3396
Eindtotaal	21368	20918	22026	25967

Figuur 1: aantal geïmporteerde honden geregistreerd in TRACES in de verschillende gewesten tussen 2017 en 2020 (Cijfers Dierenwelzijn, z.j.).

Uit verschillende studies blijkt dat heel wat honden gedragsproblemen vertonen. Een voorbeeld hiervan is de studie van Roma et al. Hieruit blijkt dat 90% van de honden in de Verenigde Staten lijdt aan gedragsproblemen. Uit een Finse studie blijkt dat 72,5% van alle Finse honden last heeft van gedragsproblemen (Salonen et al., 2020). Een studie over asielhonden in Zweden en Ierland toont aan dat 72% van die asielhonden gedragsproblemen vertoont (O’Riordan & Roth, 2023). Hieruit kan dus afgeleid worden dat gemiddeld drie vierde van de honden gedragsproblemen heeft.

Over de prevalentie (= het voorkomen) van gedragsproblemen bij honden in Vlaanderen zijn echter geen cijfers voorhanden.

Een mogelijke oorzaak van deze gedragsproblemen zijn de onervaren eigenaars (Hammond et al., 2022). Eigenaars die geen ervaring hebben met het opvoeden van een hond en hier geen research naar gedaan hebben, zien het natuurlijke gedrag van een hond anders dan wat het werkelijk is. Dit zorgt voor miscommunicatie en een verkeerde aanpak in omgang met de hond (Dietz et al., 2018).

Ook de stijgende populariteit rond het adopteren van asielhonden kan een oorzaak zijn van de grote aanwezigheid van gedragsproblemen bij honden. Asielhonden hebben namelijk reeds een geschiedenis met goede en vaak minder goede ervaringen met mensen. Hierbij komt dan nog het stresserende verblijf in het asiel waar het vaak druk en prikkelrijk is. Hierdoor zijn ze reeds gevoeliger aan het ontwikkelen van gedragsproblemen nog voor ze bij de nieuwe eigenaars terechtkomen (O’Riordan & Roth, 2023).

Deze gedragsproblemen hebben voor de asielhonden soms grote gevolgen. Zo blijkt dat tien procent tot 30 procent van de euthanasie is uitgevoerd met als reden de gedragsproblemen van de hond (Lambert et al., 2015).

Van de honden die afgestaan zijn aan het asiel, blijkt dat elf tot 34% van de eigenaars de gedragsproblemen van de hond als de belangrijkste reden tot afstand aangeven (Dietz et al., 2018).

Samengevat zijn er studies uit andere landen die aantonen dat de prevalentie van gedragsproblemen groot is, maar voor Vlaanderen zijn er hierover geen cijfers. Ook bestaat een groot deel van de hondenpopulatie in Vlaanderen uit geïmporteerde honden en binnenlandse asielhonden. Door de combinatie van de stijging in populariteit van het adopteren van asielhonden en de reeds hoge aanwezigheid van geïmporteerde asielhonden is de hoeveelheid van asielhonden in Vlaanderen hoog. Dit in combinatie met de cijfers rond prevalentie van gedragsproblemen in andere landen zorgt ervoor dat de doelstelling van dit onderzoek het onderzoeken van het verband tussen de oorsprong van geadopteerde asielhonden in Vlaanderen en de prevalentie van gedragsproblemen is.

2 Literatuurstudie

2.1 Gedragsproblemen

Gedragsproblemen zijn gedragingen die door de eigenaar als ongewenst ervaren worden. Dit kunnen gedragingen zijn die de hond stelt om aan te geven dat deze zich niet goed voelt. Echter kunnen dit ook natuurlijke gedragingen zijn voor de hond, die door de eigenaar als storend ervaren worden (Dietz et al., 2018).

2.1.1 Meest gerapporteerde types gedragsproblemen

Vanuit de perceptie van de eigenaars zijn agressie en angst de meest voorkomende en meest storende gedragsproblemen. Agressie wordt vaak beschreven als bijten naar de eigenaars of naar andere honden. Ook bijten naar onbekenden wordt vaak vermeld. De meest vernoemde types angst zijn angst voor onbekenden, andere honden (Dietz et al., 2018) en verlatingsangst. Deze laatste uit zich vaak in huilen, krabben, hyperactiviteit, het volgen van de eigenaar enz. Ook het vernielen van meubilair wordt vaak gerapporteerd als een gevolg van verlatingsangst (Wells & Hepper, 2000). Eveneens worden overmatig blaffen (O'Riordan & Roth, 2023) en weglopen vaak als zeer storende gedragsproblemen vernoemd (Wells & Hepper, 2000). Hiernaast worden gedragsproblemen zoals onzindelijkheid (Vitulova et al., 2018) en coprofagie (=het opeten van uitwerpselen) ook vaak vermeld. Coprofagie gebeurt zowel bij eigen uitwerpselen als de uitwerpselen van andere dieren (Wells & Hepper, 2000).

Naast bovenstaande gedragsproblemen is obsessieve-compulsieve stoornis (OCD = obsessive compulsive disorder) eveneens een besproken gedragsprobleem. Deze gedragingen worden vaak als repetitief beschreven. Hieronder vallen onder andere het staart najagen, licht of schaduw najagen en luchthappen (Tiira et al., 2012).

2.1.2 Ontwikkeling van gedrag bij de hond

De mogelijkheid tot het ontwikkelen van gedragsproblemen begint al vroeg in het leven van de hond. Zo is het belang van de gevoelige periodes vaak aangegeven als het gaat over de maturatie (=ontwikkeling naarmate de leeftijd van de hond) van het gedrag. De eerste belangrijke periode is het al dan niet krijgen van maternale zorg na de geboorte (Dietz et al., 2018).

Hierna volgt de socialisatieperiode. Deze loopt vanaf de hond drie tot twaalf maanden oud is. Tijdens deze periode is het belangrijk dat de hond een hechting doormaakt. Hierdoor zal de hond onder andere minder stress ervaren, beter kunnen omgaan met stressvolle periodes en makkelijker communiceren met andere honden (Harvey et al., 2016).

Daarnaast moet echter ook nog rekening gehouden worden met de periode van gedragsmaturatie (=ontwikkelen van het gedrag). Deze periode verloopt van twaalf tot 24 maand oud (Harvey et al., 2016).

Vaak kunnen erkende fokkers in het binnenland niet voldoen aan de grote vraag naar honden. Hierdoor worden honden in binnen- en buitenland in massale aantallen gefokt door onprofessionele fokkers.

Bijgevolg is er minder aandacht voor de socialisatie van de honden. Ook door de overpopulatie in deze fokkerijen zijn de honden gevoeliger aan het ontwikkelen van gedragsproblemen (Dietz et al., 2018).

2.1.3 Factoren die de ontwikkeling van gedragsproblemen bij honden kunnen beïnvloeden

De factoren die een invloed kunnen hebben op het ontwikkelen van gedragsproblemen kunnen in meerdere groepen opgedeeld worden.

Deze groepen zijn onder andere de medische factoren (Kleszcz et al., 2022) en andere mens-onafhankelijke factoren zoals geslacht en karakter van de hond. Hiernaast hebben ook het verblijf in het asiel (O'Riordan & Roth, 2023) en het verblijf bij de eigenaar mogelijks een invloed op de ontwikkeling van gedragsproblemen. Deze laatste groep kan opgedeeld worden in de interactie tussen hond en eigenaar (Hammond et al., 2022), de leefomstandigheden van de hond bij die eigenaar en het karakter van de eigenaar(s) (Hsu & Sun, 2010). Een andere groep is de aanwezigheid van andere honden (Hammond et al., 2022). In de laatste groep factoren gaat het over de gevoelens van de hond, bijvoorbeeld angst en pijn (Barcelos et al., 2015).

2.1.3.1 Medische factoren

Enkele van de medische factoren die een invloed kunnen hebben op het ontwikkelen van gedragsproblemen zijn kanker en hersenaandoeningen, voornamelijk tumoren en dementie. Deze kunnen door het ongemak en de pijn die de hond ervaart leiden tot agressie. Daarnaast kan dementie ook zorgen voor verwarring, waardoor de hond angstig wordt.

Ook het verzorgen van wonden kan zorgen voor agressie (Kleszcz et al., 2022).

Eveneens is idiopathische epilepsie een aanzet tot hyperactiviteit, agressie en angst. Deze zowel naar eigenaars, vreemden en andere honden. Ook kan dit leiden tot het vragen naar aandacht en hechtingsproblemen (Packer et al., 2016).

Een andere, gelijkaardige, ziekte kan eveneens een invloed hebben op het ontwikkelen van gedragsproblemen, namelijk de ziekte van Lafora. Deze ziekte is een laat opkomende, progressieve vorm van myoclonische epilepsie. Dit wil zeggen dat deze vorm zorgt voor het samentrekken van spieren, die leiden tot spastische aanvallen. Deze aanvallen beginnen op latere leeftijd en worden naarmate het aantal aanvallen steeds erger in omvang. Deze ziekte komt vooral voor bij dwergkeeshonden. Ze wordt veroorzaakt door een mutatie in het EPM2A-gen. Enkele symptomen van deze ziekte zijn onder andere neurologische aanvallen (spierspasmen) in het gezicht, klappertanden maar ook luchthappen, paniekaanvallen, slecht zicht, agressie en incontinentie. Deze ziekte leidt later tot dementie, blindheid, doofheid en agressie naar mensen en honden (Swain et al., 2017).

Ook hypothyreoïdie kan een oorzaak van gedragsproblemen zijn. Hypothyreoïdie is een ziekte waarbij de schildklier te weinig schildklierhormonen aanmaakt. Enkele symptomen hiervan zijn vermoeidheid, lethargie, droge huid en psychische veranderingen zoals prikkelbaarheid. Deze veranderingen in het lichaam kunnen op hun beurt leiden tot agressie en irritatie (Hrovat et al., 2019).

Heupdysplasie en osteoartritis zijn ziekten die leiden tot pijn en ongemak. Pijn kan op zijn beurt dan weer de oorzaak zijn voor agressie bij honden (Barcelos et al., 2015).

Naast bovenstaande ziektes kunnen ook tandproblemen leiden tot gedragsproblemen. Onder tandproblemen vallen onder andere het wisselen van de tanden, tandvleesontstekingen, opstapelen van tandsteen, ... (Taylor & Francis, 1994). Ook deze problemen leiden tot pijn, wat kan leiden tot agressie.

2.1.3.2 Mens-onafhankelijke factoren

De tweede groep factoren zijn de mens-onafhankelijke factoren. Hieronder vallen onder andere het karakter van de hond, de genetische kenmerken en het ras. De leeftijd en het geslacht van de hond zijn eveneens van belang.

Bij asielhonden is de leeftijd op moment van adoptie ook een beïnvloedende factor. Asielhonden die ouder zijn bij het adopteren vertonen meer gedragsproblemen dan honden die voor de leeftijd van zes maanden geadopteerd worden (O'Riordan & Roth, 2023).

Op vlak van geslacht is bewezen dat reuen agressiever zijn dan teven (Flint et al., 2017). Bij de teven zijn niet-gesteriliseerde teven agressiever dan gesteriliseerde teven (Casey et al., 2014).

Teven die net een nestje jongen hebben, gedragen zich dikwijls agressiever en beschermender naar hun jongen toe. Deze plotse agressie/ verdedigingsreflex kan door de eigenaar aanzien worden als een gedragsprobleem (Kleszcz et al., 2022).

2.1.3.3 Verblijf in het asiel

De volgende groep factoren zijn de factoren die te maken hebben met het verblijf in het asiel. Hiervan is de eerste factor de stress door het, tijdelijk of langdurig, verblijven van de hond in het asiel. Deze stress kan acuut of chronisch zijn (O'Riordan & Roth, 2023).

Hierbij is de aanwezigheid van andere honden de grootste stressfactor.

De gedragsproblemen tijdens de duur van het verblijf kunnen versterkt zijn door de drukte van het asiel. Deze drukte kan meerdere gevolgen hebben.

Zo kan het nabijheid van andere honden de reeds aanwezige gedragsproblemen bij de hond onderdrukken. Deze komen dan pas naar de oppervlakte wanneer de hond geplaatst wordt in een gezin waar hij de ruimte heeft om deze gedragingen te vertonen (Dinwoodie et al., 2022).

Daarnaast zorgt de aanwezigheid van andere honden voor onderlinge competitie tijdens het voedermoment.

Niet enkel de competitie tijdens voedermomenten kan een moment van gedragsproblemen zijn, ook het ontwikkelen en behouden van een hiërarchie kan voor gedragsproblemen zorgen. Doordat er in een asiel een groot verloop is van binnenkomst en buitengaan van honden, moet deze hiërarchie vaak opnieuw ontwikkeld worden. Dit is steeds een moment van hoge stress en kan uitmonden in agressie en angsten (Hammond et al., 2022).

Het verblijf in het asiel op zich, zorgt eveneens voor het ontwikkelen van een defensief gedrag bij de honden. Dit ontwikkelt zich doordat de honden zeer plots in een onbekende omgeving terechtkomen, met onbekende mensen en honden. Hierdoor worden ze vaak bang, waardoor dit zich uit in agressie (Kocis & Tibru, 2015).

Hierbij kan het verlies van controle ook een aanzet zijn voor asielhonden om angsten en agressie te ontwikkelen. De hond probeert namelijk alle controle die nog behouden kan worden te behouden. Hierdoor kan plotse agressie naar asielmedewerkers of andere asielhonden vertoont worden (Amaya et al., 2020).

Specifiek voor geïmporteerde asielhonden is het transport een zeer stressvolle gebeurtenis. Deze stressfactor zorgt voor het verstoren van de homeostase (=lichamelijk evenwicht) en het metabolisme van de hond. Daarnaast heeft dit een grote invloed op de emotionele status van de hond. Eveneens is er tijdens het transport een periode van vasten en kleine leefruimtes. Deze factoren zorgen voor stress bij de hond (Tateo et al., 2022).

Meerdere adoptanten geven aan dat hun asielhond gedragsproblemen vertoont na adoptie, maar dat problemen zoals ongehoorzaamheid en angst verdwijnen na een bepaalde periode (Powell et al., 2022).

2.1.3.4 Verblijf bij de eigenaar

Een andere groep van beïnvloedende factoren heeft te maken met het verblijf bij de vorige en nieuwe eigenaars (Hammond et al., 2022).

De interactie tussen hond en eigenaar is een belangrijke factor voor het al dan niet ontwikkelen van gedragsproblemen (Hammond et al., 2022). Zo zijn het fysiek straffen van de hond (Hsu & Sun, 2010) en het niet begrijpen van waarschuwendende signalen door de eigenaar zeer nefast voor een goede band tussen mens en hond. Eveneens heeft de aanwezigheid van angst en agressie bij de hond een negatieve invloed op de relatie tussen de hond en de eigenaar. Wanneer deze gedragsproblemen de overhand nemen in de communicatie tussen hond en eigenaar, zorgt dit voor het falen van deze communicatie en bijgevolg het verzwakken van de band tussen beide (Barrera et al., 2010).

Een factor die positief is voor de mens-hondband is het trainen van de hond. Uit onderzoek blijkt dat honden die door de eigenaar getraind zijn minder gedragsproblemen vertonen (Casey et al., 2014).

Daarnaast zijn de leefomstandigheden waarin de hond terecht komt eveneens van belang bij het al dan niet ontwikkelen van gedragsproblemen. Onder leefomstandigheden zijn onder andere de beschikbare ruimte, mogelijkheid tot buitenbeloop, de aanwezigheid van andere dieren en de grootte van het gezin vermeld (Hsu & Sun, 2010).

De achtergrond, karakter en ervaring van de gezinsleden zijn gezien als een beïnvloedende factor. Ook het vaak over de vloer komen van onbekende mensen kan invloed hebben op gedragsproblemen bij de hond (Hsu & Sun, 2010).

Adoptanten die zichzelf voorbereiden voor het in huis halen van een hond, maken meer kans op een positief resultaat. Het bekijken van leerprincipes en training van de hond maakt de kans op gedragsproblemen namelijk kleiner (Dinwoodie et al., 2022).

2.1.3.5 Aanwezigheid andere honden

De aanwezigheid van andere honden, zowel in het asiel als bij de nieuwe eigenaars, kan ook een beïnvloedende factor zijn. Zo kan de aanwezigheid van andere honden zorgen voor competitie bij onder andere het voedermoment, speelmomenten,... Ook het ontwikkelen en behouden van de hiërarchie kan een stressvolle factor zijn (Hammond et al., 2022).

In een asiel zitten vaak meerdere honden samen op een kleine ruimte. Hierdoor krijgen de honden minder kans om eerst de kalmerende signalen zoals weglopen van het conflict, te vertonen. Dit zorgt ervoor dat de communicatie tussen de asielhonden minder goed verloopt en er een grotere kans is dat een conflict onmiddellijk ontaardt in agressie (Barrera et al., 2010).

2.1.3.6 Onderliggende gevoelens hond

Naast bovenstaande factoren zijn ook angst, pijn, frustratie en onmacht over de situatie factoren die gedragsproblemen kunnen uitlokken (Barcelos et al., 2015).

2.1.4 Gevolgen van gedragsproblemen voor asielhonden

Wanneer asielen nieuwe honden binnenkrijgen, wordt er een gedragstest gedaan. Hierbij wordt het gedrag van de hond geobserveerd en beoordeeld of de hond geen agressie en andere gevaarlijke gedragsproblemen vertoont. Wanneer dit wel het geval is, wordt de hond opgegeven voor euthanasie i.p.v. adoptie (Posage et al., 1998).

In sommige gevallen kan het vertonen van gedragsproblemen ervoor zorgen dat de geadopteerde hond teruggebracht wordt naar het asiel. Deze beslissing kan leiden tot nog meer gedragsproblemen bij de asielhond. Hierdoor wordt de kans eveneens kleiner dat die hond door andere kandidaten geadopteerd wordt. Wanneer deze honden veel gedragsproblemen vertonen of voor lange periode in het asiel verblijven, wordt de kans op euthanasie voor deze honden groter (Powell et al., 2022).

2.2 Asielhonden

2.2.1 Oorsprong

Onder de term asielhonden vallen alle honden die geen eigenaar hebben. Hierbij horen de honden die afgestaan zijn aan een asiel door de vorige eigenaars maar ook honden die gevonden, in beslag genomen of gedumpt zijn (Dinwoodie et al., 2022).

Van de geïmporteerde honden, worden niet alle honden geïmporteerd voor adoptie. Sommige geïmporteerde honden zijn reeds geadopteerd door eigenaars die op dat moment wonen in dat land, en worden door het verhuizen van de eigenaar geïmporteerd. Deze honden worden als niet-commercieel transport gezien. Honden die geïmporteerd worden met als doel geadopteerd te worden, worden als commercieel transport gezien. Ook honden die reeds uit een buitenlands asiel geadopteerd zijn en geïmporteerd worden om naar de nieuwe eigenaars gebracht te worden, vallen onder commercieel transport (England: NMJ Publishing Group Limited, 2016).

Wanneer het importeren van de honden via een legale methode gebeurt, gaat dit via het Trade Control and Export System (TRACES). TRACES is een database van de Europese Commissie die controles uitvoert op de import van levende dieren en planten, dierlijke en plantaardige producten en diervoeders. Bij het importeren van een hond uit een EU-land, moet de importeur een INTRA document invullen. Wanneer een hond geïmporteerd wordt uit een niet-EU-land, moet de importeur een CHED-A document invullen. Deze documenten bevatten alle nodige informatie over de geïmporteerde hond (TRACES (Trade Control and Export System), sd).

Uit figuur 2 blijkt dat Hongarije, Slowakije, Roemenië, Tsjechië, Spanje en Italië de top zes importlanden zijn van waaruit honden naar België geïmporteerd worden. Deze honden worden ofwel door organisaties ofwel door particulieren ingevoerd (Dierenwelzijn, z.j.).

Land van herkomst	2017	2018	2019	2020
Hongarije	1818	1660	4126	8854
Slovakije	12704	12167	8515	6244
Roemenië	1166	1748	2687	4667
Tsjechië	3960	3483	4437	3584
Spanje	1477	1562	1873	2263
Italië	26	34	18	71

Figuur 2: top zes landen van waaruit honden geïmporteerd worden naar België volgens registraties in TRACES tussen 2017 en 2020 (Cijfers Dierenwelzijn, z.j.)

De vraag naar honden wordt steeds groter, waardoor illegale import de mogelijkheid krijgt professioneler te worden. Hierdoor kunnen onwetende eigenaars overtuigd worden en is er een grotere slaagkans als er bewust voor illegale import gekozen wordt (Maher & Wyatt, 2021).

2.2.2 Aanleidingen voor adoptie asielhond

Het adopteren van een hond uit een asiel wint de laatste jaren aan populariteit. Het gegeven “adopt, don’t shop” is een gekende zin bij adoptanten. Hierdoor verkiezen kandidaat-eigenaars het adopteren van een asielhond boven het kopen van een hond bij een fokker (London: Blackwell Publishing Ltd, 2023).

Voor het adopteren van een buitenlandse asielhond is de grootste motivatie het zien van de hond en zijn verhaal op sociale media of op rescue-websites. Ook gemak speelt hierin een rol. Doordat de screening om een binnenlandse asielhond te adopteren steeds strenger wordt, is het namelijk makkelijker om een hond uit het buitenland te adopteren (Buckley, 2020).

2.2.3 Van opname in het asiel tot adoptie

Honden die gedumpt zijn of los rondlopen op straat worden door de politie of dierenbeschermingsorganisaties opgehaald en naar het asiel gebracht. Deze dierenbeschermingsorganisaties werken vaak samen met de overheid. Na het identificeren van de hond wordt de eigenaar opgespoord. Deze krijgt drie dagen om zijn hond op te halen. (Sandoe et al., 2019).

Indien de hond in die drie dagen niet opgehaald wordt, wordt hij beschikbaar om het adoptieproces te ondergaan.

Voordat de hond beschikbaar wordt voor adoptie, is er een gedrags- en medische screening gehouden bij de hond. Hieruit stelt het asiel criteria vast waaraan de nieuwe eigenaars moeten voldoen. Uit deze screening wordt ook beslist welke honden niet meer geadopteerd kunnen worden en dus geëuthanaseerd worden. Deze screenings baseren zich op voorspelbare gedragingen. Hieronder vallen onder ander de reactie van de hond op kinderen, anderen honden, katten enz. Wanneer iemand zich kandidaat stelt om een hond te adopteren, moet deze persoon een vragenlijst invullen. Aan de hand van de informatie uit de vragenlijst gaat het asiel na welke honden een goede match zouden zijn met de betreffende persoon en zijn gezins- en/of leefsituatie (Griffin et al., 2022).

Wanneer de kandidaat-adoptanten een hond uit een binnenlands asiel willen adopteren, wordt er vaak eerst kennis gemaakt voordat de geïnteresseerden een beslissing maken. Hiernaast wordt, zoals hierboven vermeld, bekeken of de hond compatibel is met alle gezinsleden. Deze factoren zorgen voor een succesvoller resultaat. De eigenaars kiezen vaak op voorhand al welk type hond ze willen, maar er zijn ook gevallen waarbij de eigenaar dit niet weet. Wanneer dit gebeurt, maakt dit het voor de asiel-medewerker moeilijker om een juiste match te vinden uit alle aanwezige honden. Namelijk, als de adoptant op voorhand een beeld heeft van het soort hond, of zelfs een specifieke hond vanop de website kiest, wordt er gericht gezocht. Wanneer dit niet het geval is, wordt er aan de hand van de vragenlijst op zoek gegaan tussen alle mogelijke honden in het asiel. De drukte en aanwezigheid van andere honden maakt het daarbij lastiger om de interactie mens-hond en het karakter van de hond goed in te schatten (Dinwoodie et al., 2022).

2.2.4 Periode in het asiel

Wanneer asielhonden voor het eerst terechtkomen in een asiel is er een grote kans op het vertonen van door angst geïnduceerde agressie. Deze agressie kan een negatief effect hebben op de resultaten van de screening. Agressie is namelijk één van de criteria waardoor de beslissing gemaakt wordt of de hond al dan niet geëuthanaseerd moet worden. Uit een studie van Willem et al. blijkt dat 30 minuten menselijk contact en de aanwezigheid van verrijking (dit kan gaan van speelgoed tot spelen met andere honden) na vijf dagen al een positief effect heeft op het verminderen van deze agressie.

Eveneens blijkt dat het gebruik van essentiële oliën, onder andere lavendel en kamille, als olfactorische stimulus (=geurprikkel) ervoor zorgt dat de asielhonden rustiger zijn en minder blaffen. Deze geuren hebben onder andere een positief effect op angsten waardoor de honden minder gedragsproblemen vertonen waarbij angst aan de oorsprong kan liggen (Graham et al., 2005).

Een andere verrijking die een positief effect kan hebben op angsten, stress en verveling in een asiel is (achtergrond)muziek. Hierdoor zijn de honden meer gefocust op de muziek dan de stimuli die hun angsten en stress aanwakkeren. Voor honden die een hele dag in hun kennel zitten kan muziek dan weer een welkome afleiding zijn van de verveling (Amaya et al., 2020).

Daarentegen zorgt het verloop van verschillende asielmedewerkers, vrijwilligers enz. voor een verminderde vertrouwensband van de hond in mensen. De honden vinden namelijk geen vaste vertrouwenspersoon waar ze zich aan kunnen hechten. Hierdoor kan op zijn beurt dan weer verlatingsangst en andere angsten ontstaan (Barrera et al., 2010).

Daarnaast kunnen honden met slechte herinneringen in verband met mensen moeilijker positievere ervaringen ondervinden doordat ze niet op een constante manier in contact komen met mensen. Hierdoor blijft angst of agressie naar mensen langer aanwezig in de hond (Barrera et al., 2010).

2.2.5 Fysiologie, welzijn en gedragsproblemen

Het welzijn van asielhonden wordt niet enkel beoordeeld aan de hand van zichtbare gedragsproblemen. Dit kan namelijk ook beoordeeld worden aan de hand van fysiologische verandering bij de hond. Zo worden cortisol/creatinine-niveaus (C/C), immuniteit en hartslag bekeken bij het beoordelen van het welzijn van (nieuw binnengekomen) asielhonden. Deze fysiologische kenmerken zijn namelijk deel van de “fight or flight”-reactie. Deze lichamelijke reactie ontstaat bij gebeurtenissen waarbij de hond geen cognitieve respons (= een reactie die ontwikkeld is door vorige ervaringen of reflexen) heeft. Hierbij maakt het lichaam zich klaar om te kunnen vluchten of in de aanval te gaan. Fysiologisch is hierbij een stijging in cortisol/creatinine-niveau en hartslag te zien (Hiby et al., 2006).

Deze stijging wordt veroorzaakt door het activeren van de HPA-as (= hypothalamus-hypofyse-bijnier-as, Engels: hypothalamus-pituitary-adrenal-axis) door een stressor. Deze stressor kan een prikkel zijn waarop het lichaam reageert. Hierdoor wordt een reeks van reacties opgewekt wat uiteindelijk leidt tot het vrijgeven van ACTH (= adrenocorticotroop hormoon), een hormoon dat het lichaam onder andere gebruikt om spieren af te breken. Wanneer dit hormoon een deel van de hersenen bereikt (namelijk de adrenale cortex) stimuleert dit de vrijgave van glucocorticoïde hormonen, meer bepaald cortisol en corticosterone. Deze hormonen binden met receptoren (= eiwitten in cellen waaraan moleculen kunnen binden) in het lichaam die op hun beurt aan het lichaam doorgeven dat bepaalde acties moeten gebeuren. Dit resulteert uiteindelijk in de "fight or flight"-reactie en de stijging van het C/C-niveau en de hartslag (Hennessy et al., 2020).

Aangezien deze lichamelijke reacties niet enkel voorkomen bij de "fight or flight"-reactie, worden deze gebruikt in combinatie met het observeren van gedragsproblemen (Hiby et al., 2006).

Een ander hormoon dat een invloed heeft op het welzijn van de asielhond is oxytocine. Dit hormoon heeft een kalmerend effect en kan eveneens een positief effect hebben op sociale- en hechtingsgerelateerde gedragingen. Oxytocine kan in een asiel opgewekt worden door menselijke interactie met de hond. Dit kan gaan van zachte aanrakingen tot het zacht aanspreken van de hond tot passieve aanwezigheid van een mens in de kennel van de hond (Hennessy et al., 2020).

2.3 Gedragsproblemen bij asielhonden in verschillende landen

2.3.1 Europa

Een onderzoek uit Italië toont aan dat in Italië agressie het meest genoemde gedragsprobleem is. Daarnaast worden ook reactiviteit op geluid en vernielen van meubilair vernoemd (Shih et al., 2023).

In Zweden wordt daarentegen angst als het meest voorkomende gedragsprobleem bevonden. Angst wordt in dit onderzoek beschreven als verlatingsangst en het minder actief zijn van de hond wanneer deze angstig is (O'Riordan & Roth, 2023).

Naast Zweden en Italië is er ook in Ierland onderzoek gedaan naar gedragsproblemen bij honden. In Zweden en Italië is er een duidelijk verschil zichtbaar tussen de vermelde gedragsproblemen, terwijl er in Ierland eerder een samenkomst van deze gedragingen benoemd is. In dit onderzoek komen namelijk zowel angst als agressie naar voor als meest voorkomende gedragsproblemen. De agressie wordt gespecificeerd in agressie van hond tot hond. Daarnaast komen ook overmatig seksueel gedrag en overmatig blaffen aan bod in dit onderzoek (Wells & Hepper, 2000).

In Tsjechië zijn agressie, angst, vernielen en overmatige vocalisatie aangegeven als meest voorkomende gedragsproblemen volgens hondeneigenaars. Deze gedragsproblemen komen voor bij 72% van de honden na één week na adoptie (Vitulova et al., 2018).

2.3.2 Buiten Europa

Onderzoek in Taiwan toont aan dat Taiwanese eigenaars gedragsproblemen minder belangrijk vinden, zolang ze de eigenaar geen fysieke kwaad doen. Hier zijn gedragingen zoals staren, rijden op voorwerpen of benen, staart achtervolgen, luchthappen en tongelen vaak genegeerd (Shih et al., 2023).

In Latijns Amerika zijn asielen vaak de laatste stop in een hondenleven. Adoptie is daar namelijk niet vaak voorkomend. Hierdoor worden de honden die in deze asielen terechtkomen geconfronteerd met veel, vaak langdurige, stressoren. Hieronder vallen onder andere de aanwezigheid van andere honden die al lang in het asiel verblijven, de aanwezigheid van onbekende mensen enz. Dit leidt op zijn beurt vaak tot hyperactiviteit, angsten, overmatig blaffen en agressie (Barrera et al., 2010).

Een asiel in New York gaf aan dat het verdedigen van voedsel- en waterbronnen vaak leidt tot agressie. Ook het wegnemen van speelgoed tijdens speelsessies leidt bij sommige asielhonden tot agressie. Hierdoor is dit een criteria waarop de hond als "onadopteerbaar" verklaard wordt. In dit asiel vertoonde 14,4% van de 139 onderzochte asielhonden dit gedrag (McGuire et al., 2020).

Uit bovenstaande verschillen kan geconcludeerd worden dat het vermelden van storende gedragsproblemen in elk land anders is. Dit kan toe te kennen zijn aan de verschillen in cultuur en opvoeding.

2.4 Vlaamse huishoudens

2.4.1 Verwachtingen van de eigenaars naar de hond

Personen die een asielhond adopteren, hebben lagere verwachtingen dan personen die een niet-asielhond in huis halen. Hierdoor is de tolerantie ten opzichte van gedragsproblemen vaak groter bij adoptanten die een asielhond adopteren dan bij mensen die een hond bij een fokker kopen (Powell et al., 2022).

Wanneer adoptanten toch grote verwachtingen hebben op vlak van gedrag, gezondheid en band met de asielhond, is de kans groter dat de hond na enkele weken teruggebracht wordt naar het asiel (Powell et al., 2022).

Hoe meer bedenktijd de adoptanten hebben over mogelijke adoptie, hoe minder tevreden ze zijn na de adoptie. Aan de andere kant zijn eigenaars die vooraf beslissen wat ze willen in hun hond, tevredener na de adoptie dan eigenaars die dit niet weten (Dinwoodie et al., 2022).

2.5 Valkuilen enquête

Doordat de enquête bevestigd wordt aan de eigenaar van de hond waarover de enquête gaat, kan er sprake zijn van respons bias. Respons bias zorgt er voor dat de antwoorden minder objectief zijn. Dit komt doordat de eigenaar vaak vermoedt wat sociaal wenselijk is om te antwoorden op bepaalde vragen en dit dan ook gaat doen. Hierdoor wordt niet de (volledige) waarheid verkregen, maar slechts een deel of een verdraaide waarheid (Tijmstra & Brinkman-Engels, 1978).

2.6 Ontbrekende informatie

Doordat asielhonden vaak meerdere keren van eigenaar en omgeving veranderen, is er geen duidelijkheid over wanneer de gedragsproblemen ontstaan. Buitenlandse asielhonden worden soms ook illegaal geïmporteerd. Over deze honden zijn er geen gegevens.

Doordat dit onderzoek verspreid wordt over alle hondeneigenaars, is er wel een mogelijkheid dat een deel van deze honden wel in dit onderzoek opgenomen wordt.

3 Materiaal en methode

3.1 Deelonderzoeksvragen

- Welke gedragsproblemen komen voor bij honden in Vlaamse huishoudens geadopteerd uit binnenlandse- en buitenlandse asielen ?
- Hoe vaak komen gedragsproblemen voor bij binnenlandse- en buitenlandse asielhonden in Vlaanderen?
- Hoe vaak komen gedragsproblemen voor bij asielhonden uit een Belgisch asiel?
- Hoe vaak komen gedragsproblemen voor bij asielhonden uit een buitenlands asiel?
- Hoe verhoudt zich het aantal asielhonden met gedragsproblemen per land?
- Welke invloed heeft de lengte van het verblijf in het asiel op gedragsproblemen bij een asielhond?
- Welke invloed heeft de lengte van het verblijf bij eigenaars op gedragsproblemen bij een asielhond?
- Welke invloed heeft de aanwezigheid van andere honden op gedragsproblemen bij asielhonden?
- Hoe verhoudt de prevalentie van gedragsproblemen zich bij uit het buitenland geadopteerde asielhonden ten opzichte van asielhonden uit België?

3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria

Een online enquête werd opgesteld waarin Vlaamse hondeneigenaars bevestigd werden op vlak van ervaringen met hun geadopteerde hond. De enquête bevatte enkele secties: (1) inclusie- en exclusiecriteria, (2), het voorkomen van gedragsproblemen en herkomst van de hond, (3) specifieke vragen per mogelijke herkomst van de hond o.a. land van herkomst, (4) aanwezigheid van andere dieren, (5) sociodemografische gegevens, meer bepaald geslacht en leeftijd van de respondent.

Inclusiecriteria: de respondent was eigenaar van een asielhond, was woonachtig in Vlaanderen en had de hond al minstens twee maanden in zijn bezit.

Exclusiecriteria: de hond mocht niet afkomstig zijn uit Oekraïne.

Dit criteria is tot stand gekomen naar aanleiding van de huidige oorlogssituatie in Oekraïne. Hierdoor komen er meer honden in een asiel terecht en vaak hebben deze asielhonden meer traumatische gebeurtenissen achter de rug dan andere asielhonden.

Wanneer de respondenten meerdere honden hadden, werd hun gevraagd de enquête in te vullen voor de hond die ze al het langst hadden.

3.3 Dataverzameling

De dataverzameling verliep via een online enquête die open stond van 24 maart 2024 tot en met 30 april 2024. Deze enquête werd met behulp van Dierenwelzijn Vlaanderen per brief (met een QR-code naar de enquête) verspreid naar eigenaars die een buitenlandse hond geadopteerd hadden. Daarnaast werd de enquête verspreid via sociale media, in dierenartspraktijken, dierenspecialzaken en fokkersverenigingen. Ook werd de enquête persoonlijk verstuurd naar vrienden, familie en kennissen met een hond.

De lijst met aangeschreven groepen, personen, praktijken en speciaalzaken is te vinden in bijlage 1.

(1) De data uit sectie 1 bestond uit de inclusie- en exclusiecriteria.

(2) Sectie 2 bezat data rond de hoofdvraag van deze enquête, namelijk het vertonen van gedragsproblemen door de hond. Hierbij werd per gedragsprobleem een beschrijving gegeven zodat de eigenaar het gedrag zou kunnen herkennen. Uit deze sectie werd de data gebruikt per gedragsprobleem en het totaal aantal gedragsproblemen per respondent.

Daarnaast kwam in deze sectie ook de data over de herkomst van de hond voor. Hierbij waren geadopteerde honden uit een buitenlands- of binnenlands asiel bruikbaar voor dit onderzoek.

Om de enquête niet enkel te laten focussen op de negatievere kant van een mens-hondrelatie, werd er ook een open vraag toegevoegd waarbij de respondent de leuke eigenschappen van de hond kon opgeven. Deze resultaten werden niet meegenomen in de dataverwerking voor deze proef.

(3) Sectie 3 bevatte de vragen per groep van herkomst. Hierbij werd aan respondenten met een asielhond de lengte van verblijf in het asiel en lengte van verblijf bij de eigenaar bevestigd.

Ook land van herkomst was in deze sectie een belangrijke vraag.

(4) In de vierde sectie bevond zich de nuttige data rond de aanwezigheid van andere huisdieren. Hierbij werd de data rond de aanwezigheid van andere honden gebruikt.

(5) De sociodemografische gegevens waren te vinden in sectie 5. Hierbij werd gevraagd naar de leeftijd en het geslacht van de respondent. De leeftijd werd als open vraag bevestigd in aantal jaren.

De vraag rond gedragsproblemen was een meerkeuzevraag met meerdere aanduidmogelijkheden. De overige meerkeuzevragen hadden slechts één mogelijk antwoord.

Bij de meeste vragen had de respondent de mogelijkheid om "ik weet het niet" en "andere" aan te duiden. Indien de respondent voor "andere" koos, kreeg deze de mogelijkheid om te verduidelijken via een open invulruimte. Deze data werden gescreend en indien nuttig gebruikt in dit onderzoek.

3.4 Proefopzet

De enquête werd opgemaakt met het softwareprogramma Microsoft Forms.

Eerst werd bevestigd of de respondent voldeed aan de inclusiecriteria en geen deel uitmaakte van de exclusiecriteria.

Indien de respondent voldeed aan alle criteria, was de volgende vraag of de hond van de respondent één of meerdere van de aangegeven gedragsproblemen vertoonde. Hierbij kreeg de respondent ook de mogelijkheid om zelf nog gedragingen toe te voegen via "andere".

Na deze vraag moest de respondent aangeven waar de hond vandaan kwam. Hierna werden de respondenten opgesplitst in groepen per herkomst. Elke groep kreeg een ander soort vragen aangereikt. Zo kregen respondenten met asielhonden enkel vragen rond de motivatie voor adoptie en het hebben van een asielhond. Respondenten met een hond van een fokker of andere oorsprong kregen dan weer vragen rond de aankoop bij een fokker en de redenen hiervoor. De groep respondenten die gebruikt werd voor dit onderzoek waren de respondenten die “asiel/ organisatie buiten België” of “asiel/ organisatie in België” hadden aangeduid.

Deze respondenten kregen de vraag aan te geven welk land van herkomst te vinden is op het paspoort van hun asielhond. Hierbij konden ze ook aangeven dat ze dit niet wisten of zelf het land opgeven indien deze niet tussen de mogelijke opties stond.

Daarnaast werd bevestigd hoe lang de asielhond in het asiel verbleef voor de adoptie en hoe lang de asielhond op moment van invullen van de enquête reeds bij de eigenaar was.

Uiteindelijk werd nog bevestigd of de respondent naast de hond waarvoor ze de enquête had ingevuld nog andere huisdieren had. Hierbij was de mogelijkheid om meerdere antwoorden aan te duiden en zelf aan te vullen.

De volledige enquête is te vinden in bijlage 2.

3.5 Dataverwerking

De data werden verwerkt met Microsoft Excel 2404.

Volgende resultaten werden verwerkt aan de hand van beschrijvende statistiek:

De data rond de respondenten zelf ging over de leeftijd en het geslacht van de respondent. Deze data werd beschrijvend gebruikt om sociodemografische gegevens te hebben.

Data rond de herkomst van de hond werd gebruikt om te beschrijven hoeveel procent van de respondenten een geadopteerde asielhond uit een asiel in België hebben en hoeveel procent een asielhond uit een buitenlands asiel heeft geadopteerd.

Andere data die verklaard werd aan de hand van beschrijvende statistiek was het voorkomen van gedragsproblemen en aantal gedragsproblemen per respondent. De data die verkregen is aan de hand van “andere” werden bekeken en geteld naargelang het aantal extra opgegeven gedragsproblemen. Daarnaast werd kort gespecificeerd welke andere gedragsproblemen er genoemd werden.

Om te bekijken welke gedragsproblemen meest voorkwamen in welke landen en welke landen over het algemeen meer asielhonden met gedragsproblemen hadden, werd de data rond land van herkomst van de hond beschrijvend gebruikt.

Daarnaast werd de data rond mogelijke factoren die een invloed hebben op het voorkomen van gedragsproblemen beschrijvend verwerkt.

Hieronder viel onder andere de data rond het verblijf van de asielhond in het asiel voor het moment van adoptie. Eveneens werd hierbij de data rond de lengte van verblijf bij de eigenaar op moment van de enquête gebruikt. Andere nuttige resultaten waren de data rond de aanwezigheid van andere dieren in het gezin en het voorkomen van gedragsproblemen. Deze werd gebruikt om te beschrijven of er een verband was tussen de aanwezigheid van andere honden in het gezin en het voorkomen van gedragsproblemen.

De overige bekomen data werden met analytische statistiek verwerkt. Deze data werden eerst verwerkt in onderstaande hypothesen:

Hypothese 1: wat zijn de verschillen in aantal tussen gedragsproblemen bij buitenlandse- en binnenlandse asielhonden (*Canis familiaris*) in Vlaamse huishoudens?

- Ha: Er komen meer gedragsproblemen voor bij buitenlandse asielhonden dan bij binnenlandse asielhonden in Vlaamse huishoudens.
- H0: Er komen niet meer gedragsproblemen voor bij buitenlandse asielhonden dan bij binnenlandse asielhonden in Vlaamse huishoudens.
- Onafhankelijke variabelen: aantal voorkomende gedragingen (indien “andere” aangeduid werd dit bekeken en geteld volgens aantal opgegeven gedragsproblemen. In alle vier de gevallen was dit één)
- Afhankelijke variabelen: afkomst van de hond (asiel/ organisatie binnen België of asiel/ organisatie buiten België)
- Chi square-test
- De nulhypothese wordt verworpen bij $p < 0,05$

Hypothese 2 : Welke invloed heeft een lang verblijf in het asiel op het voorkomen van gedragsproblemen bij binnenlandse en buitenlandse asielhonden?

- Ha: Asielhonden die lang in het asiel verblijven vertonen meer gedragsproblemen dan asielhonden die kort in het asiel verblijven.
- H0: Asielhonden die lang in het asiel verblijven vertonen niet meer gedragsproblemen dan asielhonden die kort in het asiel verblijven.
- Onafhankelijke variabelen: voorkomen gedragsproblemen
- Afhankelijke variabelen: Lengte van verblijf van de hond in het asiel
- Chi-Square Test (want grote steekproef)
- De nulhypothese wordt verworpen bij $p < 0,05$.

Hypothese 3: Welke invloed heeft een lang verblijf bij de eigenaar op het voorkomen van gedragsproblemen bij binnenlandse en buitenlandse asielhonden?

- Ha: Asielhonden die lang bij de eigenaar verblijven hebben meer gedragsproblemen dan asielhonden die kort bij de eigenaar verblijven.
- H0: Asielhonden die lang bij de eigenaar verblijven hebben niet meer gedragsproblemen dan asielhonden die kort bij de eigenaar verblijven.
- Onafhankelijke variabele: voorkomen gedragsproblemen
- Afhankelijke variabele: lengte verblijf van de hond bij de eigenaar
- Chi-square test (want grote steekproef)
- De nulhypothese wordt verworpen bij $p < 0,05$.

Hypothese 4: Welke invloed heeft de aanwezigheid van andere honden op het voorkomen van gedragsproblemen bij asielhonden?

- Ha: De aanwezigheid van andere honden zorgt voor meer gedragsproblemen bij asielhonden.
- H0: De aanwezigheid van andere honden zorgt voor niet meer gedragsproblemen bij asielhonden.
- Onafhankelijke variabele: Het voorkomen van gedragsproblemen
- Afhankelijke variabele: De aanwezigheid van een andere hond
- Chi-square test (want grote steekproef)
- Nulhypothese wordt verworpen als $p < 0,05$

4 Resultaten

4.1 Sociodemografische gegevens

De elementen die gebruikt zijn om tot de resultaten te komen zijn de hondeneigenaars die bij oorsprong van de hond “asiel/ organisatie in België” of “asiel/organisatie buiten België” hebben aangeduid.

De resultaten die aan de hand van de exclusiecriteria onbruikbaar verklaard worden, zijn die waarvan de respondenten niet in Vlaanderen wonen, de hond minder dan twee maanden bij de eigenaar verbleef of waarvan de hond uit Oekraïne kwam. Hierdoor wordt 5,5% van de resultaten verworpen (N=1046). De reden hiervoor is dat 2,1% van de respondenten aan het exclusiecriteria voldoet en 3,4% van de respondenten niet aan het inclusiecriteria voldoet (N=1046).

In totaal hebben 1.046 mensen de enquête ingevuld. Hiervan hebben 122 respondenten de enquête ontvangen via Dierenwelzijn Vlaanderen. De populatie van dit kanaal bestaat uit 471 mogelijke respondenten. De respons rate van deze populatie is dus 25,9%.

Van het totaal aantal respondenten voldoen 282 resultaten aan de inclusiecriteria. Van deze data worden 32 resultaten verworpen doordat de data rond oorsprong van de hond niet overeen komen met de data rond land van herkomst op het paspoort. Er worden dus 250 resultaten geïnccludeerd voor dit onderzoek.

In tabel 1 is te zien dat van het totaal aantal respondenten meer dan 80% vrouwen, ongeveer negentien procent mannen en ongeveer één procent “zeg ik liever niet” zijn. De jongste respondent is achttien jaar, de oudste respondent is 75 jaar met een gemiddelde leeftijd van 42 jaar (N=245). Vijf respondenten geven een ongeldig antwoord op deze vraag. Doordat deze vraag uit een open vraag bestaat, vermelden sommige respondenten de leeftijd van hun hond.

Ongeveer 57% van het aantal respondenten hebben een hond uit een buitenlands asiel of organisatie en meer dan 43% heeft een hond uit een binnenlands asiel of organisatie (N=250).

GESLACHT	Absolute aantal	%
Vrouw	202	80,8%
Man	46	18,4%
Zeg ik liever niet	2	0,8%
LEEFTIJD		
18 - 75 jaar	245	98%
Ongeldig	5	2%
Afkomst hond		
Asiel/ organisatie buiten België	142	56,8%
Asiel/ organisatie binnen België	108	43,2%

Tabel 1: Sociodemografische gegevens: percentages per geslacht en herkomst van de hond. Vermelde minimum- en maximumleeftijd van de respondenten en aantal ongeldige leeftijden. Hierbij werd de leeftijd van de hond aangegeven door de respondent. Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250).

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, bestaat 56,8% van de totale populatie uit respondenten met een hond uit een buitenlands asiel (N=250). De overige 43,2% zijn respondenten met een binnenlandse asielhond (N=250).

In tabel 2 wordt voor de populatie buitenlandse asielhonden onderscheid gemaakt per land van herkomst.

Hierin is te zien dat 42,3% van de buitenlandse asielhonden afkomstig is uit Spanje (N=108). Het volgende land waaruit de meeste buitenlandse asielhonden afkomstig zijn is Roemenië. Dit is namelijk door 33,1% van de respondenten met een asielhond geadopteerd uit een buitenlands asiel aangegeven als land van herkomst van hun hond (N=108). Daarnaast is Griekenland met twaalf procent het derde meest aangeduide land van herkomst (N=108).

Vervolgens zijn Rusland, Portugal en Italië elk door 2,1% van de respondenten met een buitenlandse asielhond aangegeven als land van herkomst (N=108).

De landen waaruit het minste honden afkomstig zijn, zijn Mexico, Servië, Tsjechië, de Verenigde Staten, Turkije, Polen, Duitsland, Bosnië-Herzegovina, Nederland en Slovakije met telkens 0,7% per land (N=108).

Land van herkomst	Percentage
Spanje (ES)	42,3%
Roemenië (RO)	33,1%
Griekenland (GR)	12,0%
Rusland (RU)	2,8%
Portugal (PT)	2,1%
Italië (IT)	2,1%
Ik weet het niet	2,1%
Amerika (USA)	0,7%
Bosnië (BA)	0,7%
Hongarije (HU)	0,7%
Mexico (MX)	0,7%
Nederland (NL)	0,7%
Polen (PL)	0,7%
Servië (SRB)	0,7%
Slovenië (SI)	0,7%
Turkije (TR)	0,7%
Totaal	100%

Tabel 2: aantal buitenlandse asielhonden per land van herkomst (in procent) zoals aangegeven op hun paspoort. Gesorteerd van groot naar klein percentage. Percentages berekend op totaal aantal respondenten met een asielhond geadopteerd uit een buitenlands asiel (N=142).

4.2 Prevalentie van vermelde gedragsproblemen

In tabel 3 is te zien dat 16,8% van de respondenten heeft aangeduid dat hun hond geen gedragsproblemen vertoont (N=250). De overige 83,2% van de respondenten geeft aan dat hun hond minstens één gedragsprobleem vertoont (N=250). Bij de resultaten die opgegeven worden bij “andere” wordt gekeken naar het opgegeven antwoord en wordt van daaruit berekend hoeveel andere gedragsproblemen de respondent nog opgeeft. Dit aantal wordt toegevoegd bij het overig aantal gedragsproblemen. De toevoegingen die respondenten met het antwoord “andere”

onder andere gemaakt hebben, zijn “dementiesymptomen” en “blaffen naar fietsers, brommers, auto’s en aanhangwagens”.

Het minimum aantal opgegeven gedragsproblemen per hond was nul, het maximaantal was vijftien.

Dit wil zeggen dat deze respondent alle aangegeven opties van gedragsproblemen heeft aangeduid. De mediaan van de opgegeven gedragsproblemen is twee gedragsproblemen per hond.

Aantal vermelde gedragsproblemen	percentage
0	16,8%
1	22,4%
2	17,2%
3	14,4%
4	12,4%
5	6,4%
6	4,8%
7	0,8%
8	0,8%
9	1,2%
10	0,4%
11	1,2%
12	0,8%
13	-
14	-
15	0,4%
Totaal	100%

Tabel 3: aantal vermelde gedragsproblemen per hond in procent: van 0 gedragsproblemen per hond tot en met 15 per hond. Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250).

In tabel 4 is een overzicht te zien van alle mogelijke gedragsproblemen en hoe vaak elke gedragsprobleem aangeduid wordt per herkomst van de asielhond.

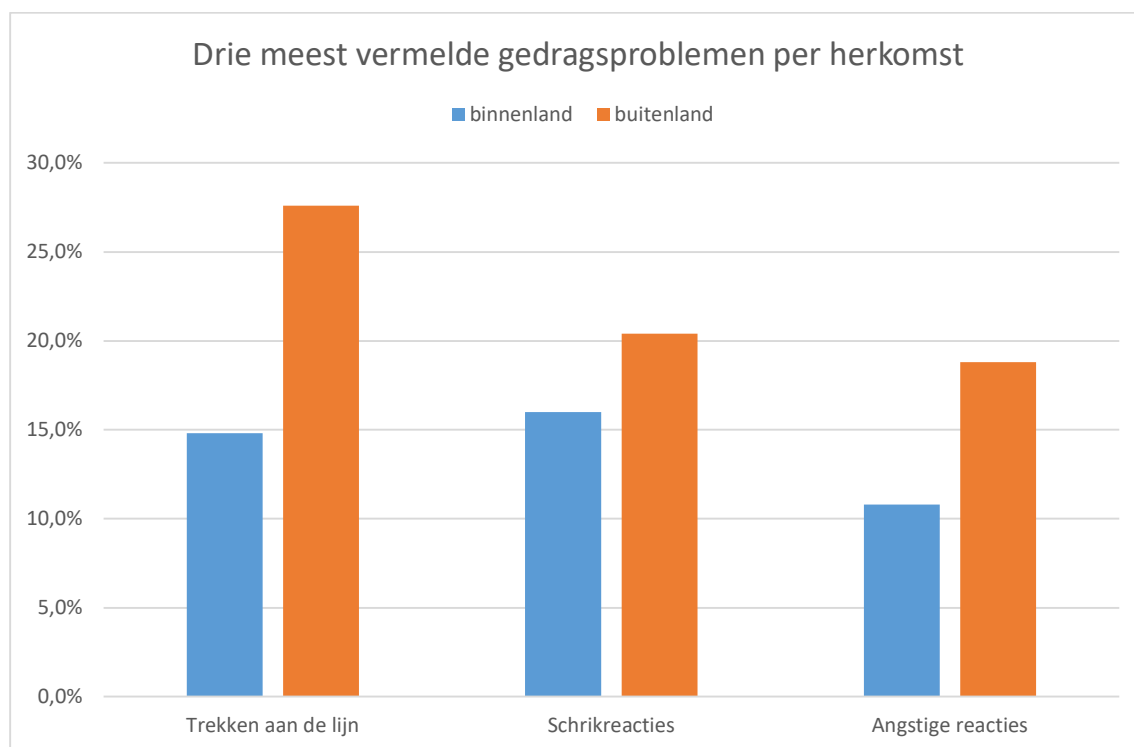
In deze tabel is te zien dat 42,4% van de respondenten “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” aangeduid had als gedragsprobleem (N=250). Dit gedrag is hierdoor het meest aangeduide gedragsprobleem. Dit percentage wordt verdeeld in 27,6% respondenten met een hond uit een buitenlands asiel en 14,8% respondenten met een hond uit een binnenlands asiel (N=250). De p-waarde van de Chi-square test was 0,023 waardoor dit gedragsprobleem een significant verschil toont tussen binnenlandse asielhonden en buitenlandse asielhonden (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%).

Het tweede meest aangeduide gedragsprobleem is “schrikreactie op plotse gebeurtenissen”. Dit gedragsprobleem werd door 36,4% van de respondenten

aangegeven (N=250). Dit percentage kon verdeeld worden onder 16% binnenlandse asielhonden en 20,4% buitenlandse asielhonden (N=250).

Het derde meest aangeduide gedragsprobleem is “angstige reactie op mensen of dieren”. Dit wordt aangeduid door 29,6% van de respondenten. 10,8% zijn respondenten met een binnenlandse asielhond en 18,8% zijn respondenten met een buitenlandse asielhond (N=250).

Bovenstaande gedragsproblemen zijn duidelijk te zien in onderstaande grafiek (figuur 3).

Figuur 3: drie meest vermelde gedragsproblemen bij asielhonden. Geordend van groot naar klein percentage volgens de percentages van buitenlandse asielhonden. Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250).

Het minst aangeduide gedragsprobleem uit de vooropgestelde opties is “weglopen”. Dit wordt door twee procent van de respondenten met een asielhond geadopteerd uit een Belgisch asiel aangeduid en eveneens door twee procent van de respondenten met een buitenlandse asielhond (N=250).

Daarnaast wordt de optie “andere” door 1,6% van de respondenten aangeduid (N=250). Deze groep respondenten bestaat uit 1,2% respondenten met een binnenlandse asielhond en 0,4% respondenten met een asielhond uit een buitenlands asiel (N=250). Hierbij worden onder andere “dementiesymptomen” en “blaffen naar brommers, fietsers en auto’s en aanhangwagens” toegevoegd als voorkomende gedragsproblemen.

9,6% van de respondenten met een binnenlandse asielhond geeft aan dat hun hond geen gedragsproblemen vertoont. Bij respondenten met een hond uit een buitenlands

asiel is dit 8,8% (N=250). In totaal geeft 18,4% van de respondenten aan dat hun hond geen gedragsproblemen vertoont (N=250).

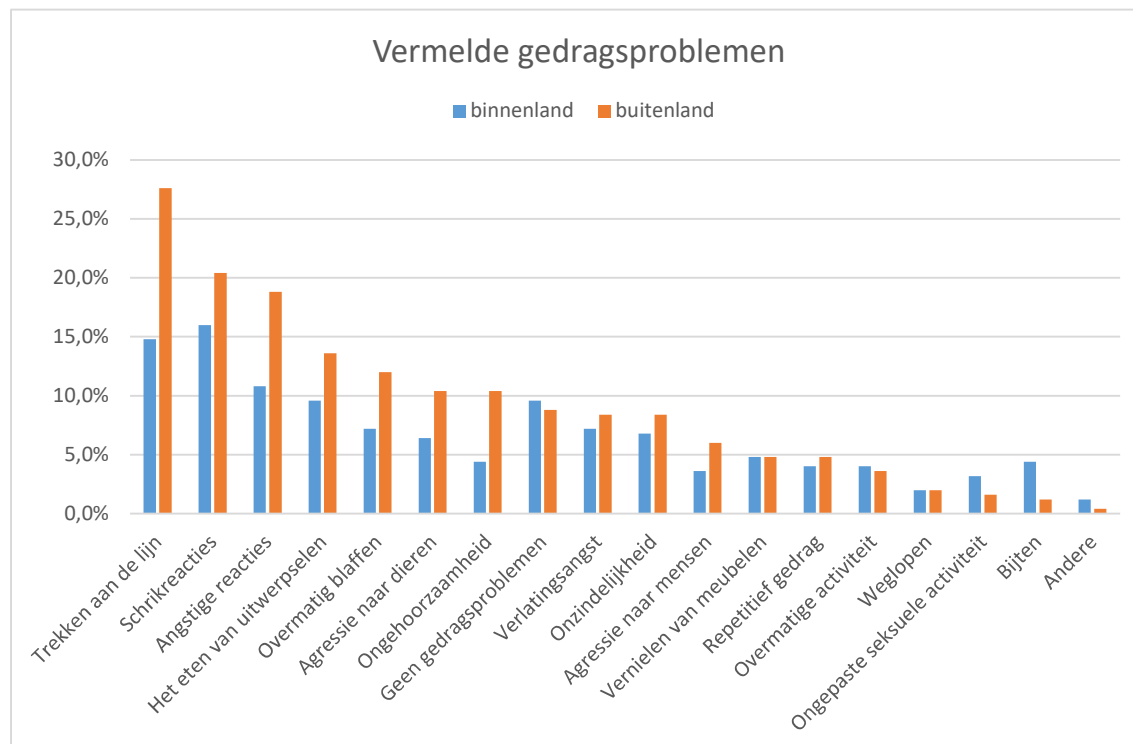
De overige percentages per gedragsprobleem en per herkomst van de asielhond zijn te vinden in onderstaande tabel (tabel 4).

	Asiel/organisatie buiten België	Asiel/organisatie binnen België	Totaal
Trekken aan de lijn	27,6%	14,8%	42,4%
Schrikreactie	20,4%	16,0%	36,4%
Angstige reactie	18,8%	10,8%	29,6%
Eten van uitwerpselen	13,6%	9,6%	23,2%
Overmatig blaffen	12,0%	7,2%	19,2%
Geen	8,8%	9,6%	18,4%
Agressie naar dieren	10,4%	6,4%	16,8%
Verlatingsangst	8,4%	7,2%	15,6%
Onzindelijkheid	8,4%	6,8%	15,2%
Ongehoorzaamheid	10,4%	4,4%	14,8%
Agressie naar mensen	6,0%	3,6%	9,6%
Vernielen van meubelen	4,8%	4,8%	9,6%
Repetitief gedrag	4,8%	4,0%	8,8%
Overmatige activiteit	3,6%	4,0%	7,6%
Bijten	1,2%	4,4%	5,6%
Ongepaste seksuele gedragingen	1,6%	3,2%	4,8%
Weglopen	2,0%	2,0%	4,0%
Andere	0,4%	1,2%	1,6%

Tabel 3: mogelijke gedragsproblemen met aantal keer vermeld per herkomst van de hond (in procent) en totaal aantal keer vermeld. Geordend van meest naar minst voorkomend. Percentages berekend op het totaal aantal respondenten (N=250).

Figuur 4 toont aan hoe deze percentages zich tegenover elkaar gedragen.

Figuur 4: Grafiek met percentages van elk vermeld gedragsprobleem per groep van herkomst. Gesorteerd van groot naar klein percentage volgens de percentages van buitenlandse asielhonden. Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250).

De p-waarde bij de hypothese rond het verschil in voorkomen van gedragsproblemen afhankelijk van de oorsprong van de asielhond, is $p = 0,661$ (alfa=5%, betrouwbaarheid= 95%). Hierdoor wordt de nulhypothese aanvaard.

Het enigste gedragsprobleem waarbij $p < 0,05$ is "trekken aan de lijn tijdens het wandelen". Dit is te zien in tabel 5. Hierbij wordt de nulhypothese dus verworpen. Er is dus een significant verschil tussen het voorkomen van asielhonden die "trekken aan de lijn" uit buitenlandse- en binnenlandse asielen.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	5,160 ^a	1	,023		
Continuity Correction ^b	4,589	1	,032		
Likelihood Ratio	5,202	1	,023		
Fisher's Exact Test				,028	,016
Linear-by-Linear Association	5,139	1	,023		
N of Valid Cases	250				

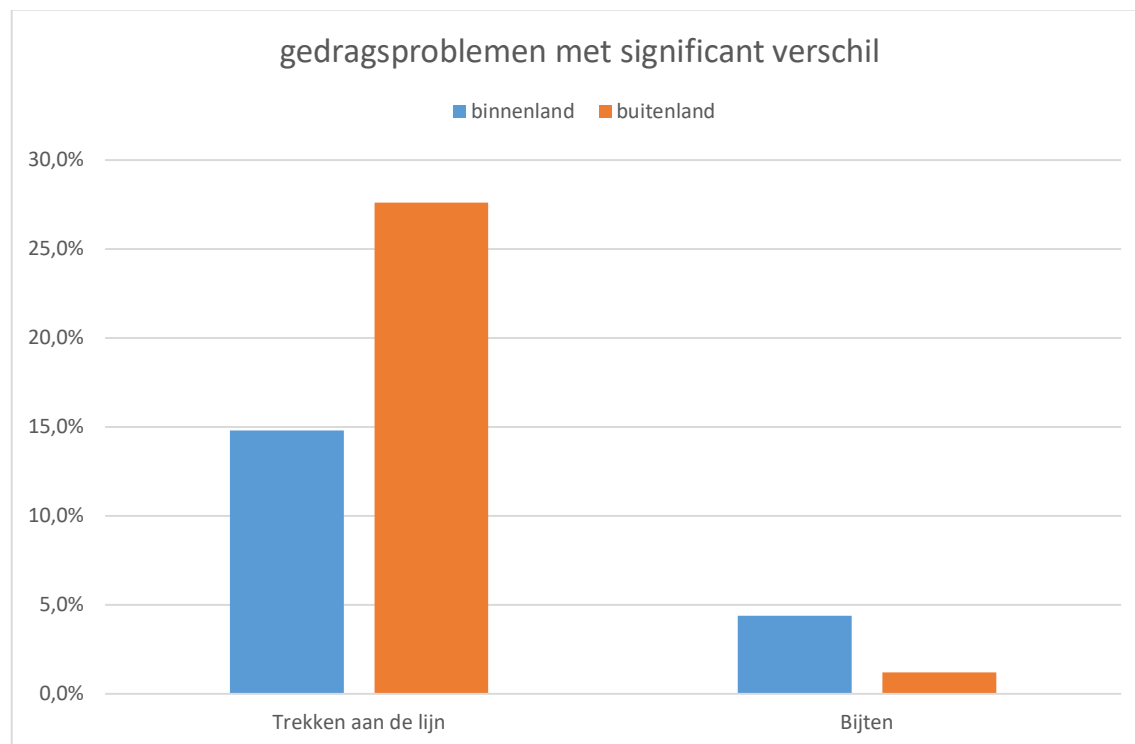
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 45,79.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabel 4: resultaten uit de Chi-square test gedaan bij gedragsprobleem "trekken aan de lijn tijdens het wandelen". Dit gedrag werd vergeleken bij binnenlandse en buitenlandse asielhonden. $p < 0,05$ dus H_0 werd verworpen.

Bijten is een gedragsprobleem waarbij een trend op te merken is. Dit gedragsprobleem in combinatie met afkomst van de hond heeft namelijk een p-waarde van 0,06 (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%).

Beide verschillen worden in figuur 5 weergegeven.

Figuur 5: Vermelde gedragsproblemen waarbij een duidelijk verschil merkbaar is tussen verschillende herkomstgroepen. "trekken aan de lijn" vertoont een significant verschil met een p-waarde van 0,023 (alfa=5%, betrouwbaarheid=95%), bij "bijten" is een duidelijke trend zichtbaar met een p-waarde = 0,06 (alfa=5%, betrouwbaarheid=95%). Geordend van groot naar klein percentage volgens de percentages van buitenlandse asielhonden. Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250).

4.3 Invloed van de duurtijd van het verblijf van de hond in asiel

In tabel 6 is te zien dat 38,4% van de asielhonden minder dan een jaar in het asiel verblijft voordat ze geadopteerd worden door de huidige eigenaar(s) (N=250). Slechts 1,6% van de asielhonden verblijft langer dan vier jaar in het asiel voor adoptie (N=250).

Lengte verblijf asiel	Percentage
Enkele dagen	12,4%
Enkele weken	33,6%
<1 jaar	38,4%
1-4 jaar	6,0%
>4 jaar	1,6%
Ik weet het niet	8,0%
Totaal	100%

Tabel 5: Vermelde lengte van verblijf van de asielhond in het asiel voordat de hond geadopteerd werd door de respondent. Geordend van korte periode naar langere periode. Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250).

Uit de Chi-square test met $p=0,99$ (alfa= 5%, betrouwbaarheid=95%) blijkt dat er geen significant verschil is tussen lengte van verblijf in het asiel en het voorkomen van gedragsproblemen. Hierdoor wordt de nulhypothese over de hypothese rond de invloed van de lengte van het verblijf in het asiel aanvaard.

4.4 Invloed van duurtijd van verblijf van hond bij eigenaar

Uit tabel 7 kan afgeleid worden dat 43,2% van de asielhonden reeds één tot vier jaar bij de respondenten verblijft op het moment van invullen van deze enquête (n=250).

Lengte verblijf bij eigenaar	Percentage
<1 jaar	23,60%
1-4 jaar	43,20%
>4 jaar	33,20%
Totaal	100%

Tabel 6: Vermelde lengte van verblijf van de asielhond bij de respondent op het moment van het invullen van de enquête. Geordend van korte periode (<1 jaar) naar langere periode (>4 jaar). Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250).

Uit de Chi-square test met p-waarde = 0,342 (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%) kan afgeleid worden dat er geen significant verschil is tussen voorkomen van gedragsproblemen en lengte van verblijf bij de eigenaar. De nulhypothese hierover wordt dus aanvaard.

4.5 Invloed van aanwezigheid andere huisdieren

In tabel 8 is te zien dat 38% van de respondenten naast de hond waarvoor ze de enquête hebben ingevuld, nog een andere hond hebben (N=250). Hiernaast is het hebben van een kat ook vaak aangeduid, namelijk door 36% van de respondenten (N=250). Minder vaak aangeduid, zijn vissen (3,2%) konijnen/ knaagdieren (10,8%) kippen/ vogels (18,8%) en paard (7,2%) (N=250). 24% van de respondenten hebben naast de hond geen andere huisdieren meer (N=250). 5,6% van de respondenten hebben aangegeven nog andere huisdieren te hebben waarbij (dwerg)geiten en schapen het meest toegevoegde antwoord is (N=250).

	Percentage
Hond	38,40%
Kat	36%
Geen andere huisdieren	24%
Kippen/ Vogels	18,80%
Konijn/ knaagdieren	10,80%
Paard	7,20%
Andere	5,60%
Vissen	3,20%

Tabel 7: Vermelde huisdieren naast de hond waarvoor de enquête is ingevuld in percentage. Percentages berekend op totaal aantal respondenten (N=250). Onder "andere" werden onder andere schapen en geiten toegevoegd door de respondenten.

De nulhypothese rond de invloed van de aanwezigheid van een andere hond op het voorkomen van gedragsproblemen wordt aanvaard. De p-waarde uit de Chi-square test is namelijk 0,095 (alfa=5%, betrouwbaarheid=95%). Aangezien deze p-waarde tussen de 0,05 en 0,1 ligt kan er wel gesproken worden over een trend.

Bij gedragsproblemen "trekken aan de lijn tijdens het wandelen", "schrikreactie op plotse gebeurtenissen" en "mijn hond vertoont geen gedragsproblemen" zijn de p-waarden respectievelijk 0,055; 0,040 en 0,011 (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%). Bij "trekken aan de lijn tijdens het wandelen" kan dus gesproken worden van een trend en bij de andere twee kan de nulhypothese verworpen worden.

5 Discussie en algemeen besluit

5.1 Discussie

5.1.1 Interpretatie en verklaring van de resultaten

Uit het onderzoek blijkt dat 83,2% van de respondenten heeft aangegeven dat hun hond minstens één gedragsprobleem vertoont (N=250). In de literatuur was dit 70%-90%. Hierbij komen de resultaten van dit onderzoek dus overeen met de literatuur.

Van de 56,8% respondenten die aangeven dat hun hond uit een buitenlands asiel geadopteerd is, geeft 84,5% aan dat hun hond minstens één gedragsprobleem vertoonde (N=142).

Bij de 43,2% respondenten met een binnenlandse asielhond, geeft 77,8% aan dat hun asielhond één of meerdere gedragsproblemen vertoont (N=108).

De p-waarde verkregen als vergelijking van beide groepen is 0,661 (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%). Hieruit kan er geconcludeerd worden dat er geen significant verschil is in prevalentie van gedragsproblemen bij buitenlandse- en binnenlandse asielhonden.

De drie meest vermelde gedragsproblemen zijn “trekken aan de lijn”, “schrikreacties naar mensen en dieren” en “angstige reacties”. Deze reacties komen vaker voor bij asielhonden die geadopteerd zijn uit een buitenlands asiel dan asielhonden uit een binnenlands asiel.

Voor het gedragsprobleem “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” is er een p-waarde= 0,023 (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%). Bij dit gedragsprobleem is er dus een significant verschil tussen buitenlandse asielhonden en binnenlandse asielhonden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat honden uit een buitenlands asiel meer trekken aan de lijn tijdens het wandelen dan binnenlandse asielhonden.

Ook bijten is een gedragsprobleem waarbij een significant verschil op te merken is. Dit gedragsprobleem heeft namelijk een p-waarde van 0,06 (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%). Honden uit een binnenlands asiel vertonen dus meer bijtgedrag dan honden uit een buitenlands asiel.

Uit de resultaten blijkt eveneens dat er geen significant verschil is tussen asielhonden die lang in het asiel hebben verbleven en asielhonden die niet lang in het asiel hebben verbleven.

Eveneens heeft de lengte van het verblijf bij de eigenaar geen invloed op het voorkomen van gedragsproblemen bij asielhonden.

Uit de resultaten blijkt dat de aanwezigheid van een andere hond geen invloed heeft op het aantal voorkomende gedragsproblemen bij asielhonden in Vlaamse huishoudens.

Wel is er een trend zichtbaar bij het gedragsprobleem “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” in combinatie met het al dan niet aanwezig zijn van een andere hond.

Deze heeft namelijk een p-waarde= 0,053 (alfa= 5%, betrouwbaarheid= 95%).

Asielhonden waarbij andere honden aanwezig zijn vertonen dus meer trekken aan de lijn dan asielhonden waarbij geen andere hond aanwezig is.

Gedragsprobleem “schrikreactie bij plotse gebeurtenissen” en het niet vertonen van gedragsproblemen tonen een significant verschil in combinatie met het al dan niet

aanwezig zijn van een andere hond. Beide zijn dus vaker voorkomend wanneer er een andere hond aanwezig is dan wanneer er geen andere hond aanwezig is.

Van de respondenten met een hond uit een buitenlands asiel heeft een groot deel een hond met als herkomst Spanje geadopteerd. Het volgende meest gegeven land van herkomst van buitenlandse asielhonden is Roemenië. 24% van het aantal vermelde gedragsproblemen (N=662) is aangegeven door een respondent met een hond uit Spanje. Bij honden uit Roemenië is dit 18,8%. Deze percentages kunnen verklaard worden doordat een groot deel van de asielhonden uit deze twee landen komt. Logischerwijs komen dus ook meer gedragsproblemen voor in deze landen.

5.1.2 Vergelijking van de resultaten met de literatuur

De literatuur geeft weer dat er in Vlaanderen meer honden uit een buitenlands asiel geïmporteerd worden dan dat er honden uit een Belgisch asiel geadopteerd worden (Dierenwelzijn, sd). In deze studie is geen significant verschil zichtbaar tussen het aantal asielhonden geadopteerd uit een Belgisch asiel en het aantal geadopteerde asielhonden uit een buitenlands asiel. De reden hiervoor kan zijn dat deze enquête slechts op een klein deel van de totale populatie asielhonden in Vlaanderen is uitgevoerd.

Daarnaast toont de literatuur dat de top zes meeste importlanden voor asielhonden bestond uit Hongarije, Slowakije, Roemenië, Tsjechië, Spanje en Italië (Dierenwelzijn, sd). In deze studie bestaat de top twee uit Spanje en Roemenië. Overige landen uit deze top 6 komen in dit onderzoek pas later aan bod.

Uit de literatuur bleek dat gemiddeld 70%-90% van het totaal aantal honden ter wereld lijdt aan gedragsproblemen (Roma, et al., 2023). 83,2% van de honden uit dit onderzoek lijdt aan gedragsproblemen. Met dit onderzoek komt Vlaanderen op gelijkaardige resultaten uit als de literatuur.

Daarnaast geeft de literatuur weer dat mensen die in Europa wonen agressie (voornamelijk naar dieren) en angst als meest voorkomende gedragsproblemen aangaven bij hun hond (Dietz, et al., 2018). In deze studie werden daarentegen “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” en “schrikreacties op plotse gebeurtenissen” als meest voorkomende gedragsproblemen aangegeven. Angst kwam hierbij wel op de derde plaats, maar agressie naar dieren werd pas als zevende meest voorkomende gedragsprobleem aangegeven. Uit een studie in Italië blijkt dat respondenten reactiviteit op geluid ook als gedragsprobleem zagen. Deze wordt in deze studie door één respondent aangegeven bij de specificatie van “andere”. Uit de literatuur kan eveneens geconcludeerd worden dat inwoners van verschillende landen andere gedragsproblemen belangrijker vinden. Dit kan veroorzaakt zijn door de verschillen in cultuur en opvoeding. Hierdoor kan dus verklaard worden dat de resultaten in dit onderzoek afwijken van resultaten van onderzoeken uit andere landen.

De beïnvloedende factoren van gedragsproblemen zijn volgens de literatuur onder andere de lengte van het verblijf van de hond in het asiel. In de literatuur wordt weergegeven dat honden die langer in het asiel verblijven, meer kans hebben op het ontwikkelen of vertonen van gedragsproblemen (O’Riordan & Roth, 2023). Uit deze studie blijkt dat de lengte van verblijf van de asielhonden geen significant verschil toont met het al dan niet vertonen van gedragsproblemen.

Bovenstaande studie verklaart acute of chronische stress door het verblijf in het asiel als mogelijke oorzaak voor de gedragsproblemen (O’Riordan & Roth, 2023). In dit onderzoek zijn de honden gemiddeld reeds één tot vier jaar bij de huidige eigenaar. Een mogelijke reden dat in dit onderzoek geen significant verschil zichtbaar is, is dat de hond reeds voor een lange periode bij de eigenaar verblijft en de acute stress van het verblijf, en als gevolg daarvan de bijhorende gedragsproblemen, reeds verdwenen zijn. In de studie van Casey et al., wordt namelijk besproken dat het verblijf bij de eigenaar, afhankelijk van de interactie van de eigenaar met de hond, ook een positief effect kan hebben op gedragsproblemen van de hond. Eveneens worden de resultaten in de studie van O’Riordan & Roth, bekomen aan de hand van een enquête ingevuld door de eigenaar en videomateriaal gescoord door gedragspecialisten. De resultaten in dit onderzoek werden enkel bekomen aan de hand van een enquête die ingevuld werd door de eigenaar. Hierbij moet dus rekening gehouden worden met mogelijke respons bias. Een respons bias is een mogelijkheid tot incorrecte antwoorden doordat de vragen van de enquête zeer persoonlijk zijn. Hierdoor voelt de respondent zich genoodzaakt om niet naar waarheid te antwoorden zodat de antwoorden sociaal wenselijk zijn (Tijmstra & Brinkman-Engels, 1978).

Een andere aangegeven beïnvloedende factor is gezondheidsproblemen (Kleszcz, et al., 2022). Bij de vraag over de gedragsproblemen in deze studie is er één respondent die aangeeft dat de hond lijdt aan de symptomen van dementie. Dit gaat meer specifiek over onzindelijkheid. Hierbij kan dus geconcludeerd worden dat gezondheidsproblemen bij sommige honden een oorzaak kunnen zijn voor gedragsproblemen.

Ook de aanwezigheid van andere honden wordt in de literatuur aangegeven als uitlokkende factor voor gedragsproblemen. Hierbij gaat het onder meer over competitie over voeder en het behouden van de hiërarchie. Deze zouden oorzaak kunnen zijn tot agressie naar andere honden toe (Hammond, et al., 2022). In deze studie blijkt echter dat enkel “schrikreacties op plotse gebeurtenissen” en “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” een significant verschil toont tussen het al dan niet aanwezig zijn van een andere hond. Dit moet eveneens genuanceerd worden aangezien er geen optie “competitie over voeder” bestaat in de enquête en de respondent deze optie dus niet kan aanduiden. Wanneer dit het enige agressieve gedrag is dat de asielhond naar een andere hond vertoont zou het mogelijks kunnen dat de respondent de optie “agressie naar andere dieren” niet heeft aangeduid.

Ook de import van buitenlandse asielhonden zou meer stress uitlokken en daardoor meer angsten genereren bij buitenlandse asielhonden dan binnenlandse asielhonden (Tateo, et al., 2022). In deze studie was hier geen significant verschil in op te merken. Uit de literatuur blijkt echter ook dat het verblijf bij de eigenaar een positief effect kan hebben op stress en gedragsproblemen van de asielhond (Hennessy, et al., 2020). In deze studie verblijft de hond gemiddeld al één tot vier jaar bij de huidige eigenaar. Hierdoor is er een mogelijkheid dat de stress van de import reeds verdwenen is.

5.1.3 Kritische kijk op de methodiek

Uit de literatuur blijkt dat mensen die een hond uit een buitenlands asiel adopteren minder verwachtingen hebben van hun hond dan mensen die een hond uit een binnenlands asiel adopteren (Dinwoodie, et al., 2022). Hierdoor moet er bij het interpreteren van de resultaten rekening gehouden worden met een respons bias. De enquête werd verstuurd in Facebookgroepen en gemaïld naar fokkersverenigingen.

Mensen die in deze groepen zitten, voelen mogelijks sociale druk om hun hond zo goed mogelijk op te voeden en een hond met zo weinig mogelijk gedragsproblemen te hebben. Hierdoor bestaat de respons bias dat deze respondenten hun antwoorden iets aanpassen waardoor ze sociaal wenselijker zijn (Tijmstra & Brinkman-Engels, 1978).

Gezien de enquête meer dan 100 respondenten heeft, namelijk 1046, waarvan 250 voor dit onderzoek, is dit een representatieve steekproefgrootte.

Eveneens wordt in deze enquête niet gevraagd naar de kennis van de respondent over het opvoeden van de hond. Dit wordt in de literatuur wel aangegeven als beïnvloedende factor (Dinwoodie, et al., 2022). Dit zou in volgende onderzoeken dus wel interessant zijn om mee te nemen.

Ook wordt niet gevraagd naar het al dan niet volgen of gevolgd hebben van gedragstherapie of training voor de hond.

De leeftijd van de hond op moment van adoptie speelt volgens de literatuur een grote rol in het al dan niet ontwikkelen of vertonen van gedragsproblemen (O'Riordan & Roth, 2023). Deze is in deze studie niet bevroegd.

Ook het geslacht van de hond zou volgens de literatuur een verschil geven tussen het al dan niet vertonen van gedragsproblemen en een verschil tussen het soort gedragsproblemen. Ook dit wordt in deze enquête niet bevroegd.

Om de objectiviteit van de antwoorden na te streven, zou een soortgelijk onderzoek aan de hand van videomateriaal in plaats van een enquête mogelijks andere resultaten opleveren. Bij een enquête moet namelijk rekening gehouden worden dat deze door de eigenaar van de hond zelf is ingevuld en dat elke respondent een andere kijk heeft op wat die als gedragsprobleem ziet. Ook ligt de ervaring van de mens anders dan wat de hond als gedragsprobleem ervaart. Een andere factor die de resultaten beïnvloedt is het ras, de grootte, karakter enz van de hond. Zo kan een eigenaar van een kleine hond andere gedragsproblemen belangrijk vinden dan de eigenaar van een grote hond. Dit komt onder andere doordat het gevolg van een bepaald gedrag anders is naargelang de eigenschappen van de hond.

Door deze video's op te nemen in de leefomgeving van de hond, kan er eveneens naar de leefomstandigheden gekeken worden en onderzocht worden of deze een mogelijke invloed hebben op het al dan niet vertonen van gedragsproblemen.

In de enquête kreeg elk gedragsprobleem een benaming. Bij volgend onderzoek zou aan te raden zijn deze benamingen weg te laten en enkel beschrijvingen te geven. Door de gedragingen benamingen te geven krijgt de respondent namelijk snel de negatieve bijklank van die gedragingen mee. Hierdoor is er weer een mogelijkheid tot het verkrijgen van een respons bias (Tijmstra & Brinkman-Engels, 1978).

De samenwerking met Dierenwelzijn Vlaanderen is zeker aan te raden voor verdere gelijkaardige onderzoeken. Ook de manier van verspreiden via Facebook, mail enz. is aan te raden aangezien er hierdoor een groot aantal mogelijke respondenten bereikt kunnen worden.

De resultaten van dit onderzoek kunnen gebruikt worden om de omgang met asielhonden aan te passen. Dit kan zowel over het verblijf in het asiel gaan, als het transport van buitenlandse asielhonden, als het verblijf bij nieuwe eigenaars. Zo zouden adoptanten bijvoorbeeld aangeraden kunnen worden om met hun hond langs te gaan bij een gedragstherapeut.

5.2 Algemeen besluit

Uit de literatuur blijkt dat 70% à 90% van de honden over de hele wereld lijdt aan gedragsproblemen. Dit onderzoek bevestigt dit, er geven namelijk 83% van de respondenten aan dat hun hond gedragsproblemen vertoonde.

De meest voorkomende gedragsproblemen uit dit onderzoek zijn “trekken aan de lijn tijdens het wandelen”, schrik en angst. Aggressie wordt door de respondenten pas als zevende meest voorkomende gedragsprobleem opgegeven.

Over het algemeen vertonen buitenlandse asielhonden niet significant meer gedragsproblemen dan binnenlandse asielhonden. Voor de gedragingen “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” is dit wel het geval. “bijten” wordt dan weer significant vaker aangegeven door respondenten met een binnenlandse asielhond dan respondenten met een buitenlandse asielhond. Ook is er een trend zichtbaar voor “ongepaste seksuele activiteit” en “on gehoorzaamheid buiten trainingssessies”. Hierbij wordt “ongepaste seksuele activiteit” vaker aangegeven door respondenten met binnenlandse asielhonden dan respondenten met een hond uit een buitenlands asiel. Voor “on gehoorzaamheid” is het omgekeerd.

De aanwezigheid van andere honden is enkel bij “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” en “schrikreacties op plotse gebeurtenissen” een duidelijke beïnvloedende factor.

De lengte van verblijf in het asiel lijkt geen directe invloed te hebben op het al dan niet voorkomen van gedragsproblemen. Eveneens blijkt dat de lengte van verblijf bij de eigenaar ook niet beïnvloedend is voor gedragsproblemen bij asielhonden.

Het land met de meest aantal gedragsproblemen, buiten België, is Spanje en daarna Roemenië. Hierbij moet een nuance gemaakt worden dat deze landen door 42,8% van de respondenten aangeduid is als land van herkomst van hun asielhond (N=250).

Over het algemeen kan dus geconcludeerd worden dat Vlaamse eigenaars van geadopteerde asielhonden uit een buitenlands asiel niet significant meer gedragsproblemen aangeven dan Vlamingen met binnenlandse asielhonden. Ook kan geconcludeerd worden dat niet alle beïnvloedende factoren even veel invloed hebben op het al dan niet ontwikkelen van gedragsproblemen. Wanneer gedragsprobleem per gedragsprobleem bekeken wordt, valt op dat dit voor sommige gedragingen wel het geval is, maar wanneer alle gedragsproblemen samen bekeken worden, is dit niet meer het geval.

6 Publiceerbaar artikel

83% eigenaars van asielhonden vermelden gedragsproblemen

Gezien de stijgende populariteit rond het adopteren van asielhonden en het tekort aan cijfermateriaal rond gedragsproblemen bij asielhonden, is onderzoek verricht naar het verband tussen de oorsprong van asielhonden in Vlaanderen en het voorkomen van gedragsproblemen.

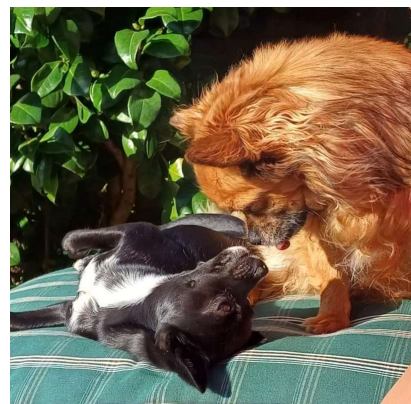
Hieruit blijkt dat 83% van de asielhonden in Vlaanderen volgens de eigenaars minstens één gedragsprobleem vertoont. Ook blijkt er geen verschil te zijn tussen het aantal gedragsproblemen bij buitenlandse- en binnenlandse asielhonden.

Populariteit adoptie

Al enkele jaren zien we steeds vaker oproepen van asielen om een dier te adopteren. Ook krijgen buitenlandse asielen via sociale media de mogelijkheid om hun adoptiedieren tot bij ons voor te stellen.

Reden onderzoek

Uit wetenschappelijke studies blijkt dat 70%-90% van de honden wereldwijd lijdt aan gedragsproblemen. Voor Vlaanderen zijn hier echter nog geen cijfers over. Gezien de populariteit rond asielhonden en het gezegde dat asielhonden “moeilijker” zijn, spitst dit onderzoek zich op asielhonden in Vlaanderen. Meer bepaald de verschillen in gedragsproblemen tussen binnenlandse- en buitenlandse asielhonden.

Figuur 6: Foto: (Dingenen, C., 2023)

Vermelde gedragsproblemen

Uit dit onderzoek blijkt dat Vlamingen gedragsproblemen zoals “trekken aan de lijn tijdens het wandelen” en “schrikreacties op plotse gebeurtenissen” het meest voorkomend vinden bij hun asielhond.

Ook zijn er verschillen zichtbaar tussen soorten gedragsproblemen bij buitenlandse- en binnenlandse asielhonden. Zo blijkt dat Vlamingen met een buitenlandse asielhond vinden dat hun hond meer trekt aan de lijn tijdens het wandelen en meer ongehoorzaamheid vertoont dan mensen met binnenlandse asielhonden.

Mensen met een binnenlandse asielhond vinden echter dat hun hond meer bijt en meer onangepaste seksuele gedragingen, zoals rijden op benen en voorwerpen, vertoont.

Over het aantal voorkomende gedragsproblemen is er echter geen verschil merkbaar.

“binnenlandse asielhonden bijten meer dan honden uit een buitenlands asiel”

Factoren zoals het verblijf in het asiel en bij de eigenaar blijken geen onmiddellijke invloed te hebben op het al dan niet vertonen van gedragsproblemen.

Wel blijkt dat het hebben van een andere hond invloed heeft op bepaalde gedragingen. Zo gaf 10,8% van de 250 respondenten aan dat hun asielhond meer schrikreacties vertoont en dat er in hun huishouden nog een andere hond aanwezig is.

Ook blijkt dat asielhonden die samenleven met andere honden vaker trekken aan de lijn tijdens het wandelen dan asielhonden die niet met andere honden samenleven.

Slot

Uit het onderzoek kan dus besloten worden dat eigenaars van asielhonden geadopteerd uit een buitenlands asiel over het algemeen niet meer gedragsproblemen rapporteren dan eigenaars van uit het binnenland geadopteerde asielhonden. Wel kan per gedragsprobleem zoals bijvoorbeeld “trekken aan de lijn” een verschil opgemerkt worden naargelang de afkomst van de hond. Ook blijkt uit het onderzoek factoren zoals verblijf in het asiel en bij de eigenaar geen onmiddellijk invloed hebben.

7 Bijlagen

Bijlage 1: lijst contacten enquête

Dierenartspraktijken	Fokkersverenigingen	Asielen	Facebookgroepen	Andere
<ul style="list-style-type: none"> • DAP De Toren Torhout • DAP VetriCure Ichtegem • Dierenarts Defoor • Dierenasiel Leiestreek 	<ul style="list-style-type: none"> • Koninklijk belgische windhondclub vzw • Belgische Sennenhonden Club • Belgische Bichon club • Belgian old English sheep dog club vzw • Belgian border collie club • Belgische_briardclub • Koninklijke belgische klub van de franse bulldog • Belgische vereniging van de Cairn terrier • Belgian chihuahua club • Belgian english cocker spaniel club • Koninklijke belgische club voor dalmatische honden • Koninklijke_belgische dobermann club • Belgische Duitse Doggen Club • Vlaamse vereniging voor Duitse herdershonden • Belgische vereniging van duitse staande honden • Belgian asian hound club vzw • Australian sheperd club belgium • Belgian akitaclub • Club van liefhebbers van pyreneese herdershonden 	<ul style="list-style-type: none"> • VZW Animal Trust • Het Blauwe Kruis Brugge • Dierenopvangcentrum VZW • Dierenasiel Ganzeweide • Dierenasiel Ieper • Dierenasiel Genk • Dierenasiel Gent • Dierenasiel Poezewoef • Dierenasiel MLM-bullies • Dierenasiel Knokke-Heist • VZW Be happy dog • Dierencentrum Waasland • Dierenbescherming Meetjesland • Dierenasiel Sint-Hubertus • Asiel het Zilveren mandje • Dierenasiel Ninove • Dierenasiel knuffelpootjes 	<ul style="list-style-type: none"> • Je zie van Ichtegem oa je • Honden: tips & trics • Honden Liefhebbers • Honden uitlaten, oppassen • Honden / Tips en advies • Gratis voor huisdieren • Je bent van Deerlijk als je • Verloren en gevonden dieren • Vakantie adresje-honden mee • Honden evenementen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kynomotion Tielt • Dierenspecialzaak Duponzoo • Kennissen, vrienden, familie • LinkedIn

	<ul style="list-style-type: none"> • Ierse setter club • Irish wolfhound club belgium • Belgische club_voor kooikerhondjes • Belgische landsleer klub • Leonbergerclub belgium • Belgian magyar vizsla club • Belgian pug dog club • Koninklijke belgian retriever club • Belgian toller club • Belgian rhodesian_ridgeback club • Belgische rottweilerclub • Shar-pei club belgium vzw • Belgian shetland sheepdog club • Belgian shnauzer club • Belgische sint-bernard club vzw • American staffordshire terrier club belgium • Koninklijke belgische teckelclub • Belgian tibetan terrier club • Bull terrier club belgie • West highland white terrier vereniging van belgie • Belgische weimaraner club • Belgische whippet club • Dierenhof Debrabander • Domein deleiestreek • Van 't Bronkhof 			
--	---	--	--	--

Bijlage 2: volledige enquête

Enquête Vlaamse honden

Welkom bij ons onderzoek over honden. Deze enquête wordt uitgevoerd als onderdeel van bachelorproeven aan Hogeschool VIVES Roeselare. Fijn dat u mee wilt doen!

Deze enquête is bedoeld voor alle hondeneigenaars die hun hond al langer dan 2 maanden in bezit hebben.

Wij verzoeken u vriendelijk om de vragen zorgvuldig en eerlijk te beantwoorden. Uw antwoorden zijn anoniem, zullen strikt vertrouwelijk worden behandeld en uitsluitend worden gebruikt voor wetenschappelijke doeleinden.

Bij vragen mag u ons altijd contacteren.

Emails:

cloe.dingenen@student.vives.be

louise.ruyschaert@student.vives.be

ana.neiryck@student.vives.be

De door u verstrekte persoonsgegevens worden door VIVES verwerkt voor bovenstaand beschreven doel, in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Een meer uitgebreid overzicht van ons beleid op vlak van verwerking van persoonsgegevens is te vinden op <https://www.vives.be/nl/privacyverklaring>. U kunt via deze link uw persoonsgegevens ook steeds opvragen, ze laten verbeteren, wissen of vragen ze over te dragen.

Indien u meerdere honden heeft, vul deze enquête dan in voor de hond die u reeds het langst in uw bezit heeft.

Dank u voor uw kostbare tijd en uw bijdrage aan ons onderzoek. Laten we samen streven naar een beter begrip van de dynamiek tussen mens en hond.

1. Woont u in Vlaanderen?

- Ja
- Nee

2. Heeft u de hond al minstens 2 maanden?

- Ja
- Nee (mijn hond is nog geen 2 maanden bij mij of ik heb geen hond)

3. Is uw hond afkomstig van Oekraïne?

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

4. Heeft uw hond **één of meerdere** van onderstaande gedragingen het afgelopen jaar vertoond? (duid ze ook aan indien de gedragingen intussen niet meer voorkomen) Bij sommige gedragingen staan voorbeelden van hoe u dit gedrag kan herkennen bij uw hond.

Duid alles aan wat van toepassing is.

- Overmatig blaffen
- Agressie naar mensen (vb. grommen, happen, staren, tanden tonen)
- Agressie naar dieren (vb. grommen, happen, staren, tanden tonen)
- Bijten naar mensen of dieren
- Vernielen van meubelen en andere voorwerpen
- Onzindelijkheid: in huis urineren of zich ontlasten
- Verlatingsangst (vb. huilen, krabben,... wanneer de eigenaar weg is)
- Angstige reactie op vreemde mensen/ andere honden (vb. gespannen lichaam, lip likken, oogwit tonen, verstijven, janken)
- Schrikreactie op plotse gebeurtenis (vb. blaffen, bang wegkruipen, bibberen, gespannen lichaamshouding, gapen, lip likken, oren naar achteren, staartbasis aangespannen tegen lichaam)
- Repetitief gedrag = herhaaldelijk uitvoeren van 1 bepaald gedrag (vb. likken aan de poten, staart najagen, luchthappen, graven aan tegels,..)
- Overmatige activiteit (vb. hyperactief zijn, vaker onrustig zijn dan normaal)
- Weglopen
- Het eten van uitwerpselen
- Ongepaste seksuele gedragingen (vb. rijden op voorwerpen, op benen)
- Trekken aan de lijn tijdens het wandelen
- Ongehoorzaamheid (vb. niet reageren op commando's, dingen doen die niet mogen (in het dagelijkse leven, buiten trainingssessies))
- Mijn hond vertoont geen van bovenstaande problemen
- Andere

5. Wat vindt u leuk aan uw hond?

Voer uw antwoord in

6. Welke van onderstaande **factoren** hebben invloed gehad op uw beslissing om uw hond in huis te halen?

Duid alles aan wat van toepassing is.

- Er zijn geen specifieke factoren die de beslissing beïnvloed hebben
- Het ras van de hond
- Het geslacht van de hond
- Het uiterlijk van de hond (gezien op foto, video, rechtstreeks,...)
- Het karakter van de hond
- Het gedrag van de hond (wat u zelf geobserveerd heeft)
- De beschrijving die de verkoper/ organisatie van de hond gaf
- Specifieke behoeften of noden van de hond (vb. oudere hond, voedingsallergie,...)
- Herkomst van de hond (vb. een specifiek land, organisatie, fokker, verkoper)
- Aanbeveling gekregen van een vriend of familielid
- Reistijd om de hond op te halen
- Een liefdadigheidscampagne of andere oproep
- Vorige ervaring met het houden van honden in het algemeen
- Vorige ervaring met het houden van dit type honden qua uiterlijk
- Vorige ervaring met het houden van dit type honden qua ras
- Vorige ervaring met het houden van dit type honden qua gedrag/ karakter
- Vorige ervaring met het houden van dit type honden qua herkomst

7. Waar komt uw hond vandaan?

- Asiel/organisatie in België
- Asiel/organisatie buiten België
- Zelf gefokt
- Fokker in België (een fokker is iemand die zich specialiseert in het fokken van (ras)honden, zowel beroeps- als hobby-fokker)
- Fokker buiten België (een fokker is iemand die zich specialiseert in het fokken van (ras)honden, zowel beroeps- als hobby-fokker)
- Winkel (kweker-handelaar)
- Kennissen, familie, vrienden (geen kweker)
- Onbekende particulier (geen kweker)

Honden niet afkomstig van een asiel/ organisatie

8. Wat waren de redenen die u ertoe hebben aangezet om een hond **bij een fokker of bij een dierenwinkel** (kweker-handelaar) te kopen?

Duid alles aan wat van toepassing is.

(Indien uw hond niet van een fokker of dierenwinkel komt duidt dan enkel de eerste optie aan)

- Mijn hond komt niet van bij een fokker
- We wilden graag een rashond
- Eerdere goede ervaring met deze fokker
- Vrienden of familie hebben ons er toe aangezet
- We hebben ons gebaseerd op informatie van een dierenarts
- We hebben ons gebaseerd op informatie van het internet
- Je kan de hond al van tevoren uitkiezen

- De honden zijn van een betere kwaliteit (vb. gezondheid, karakter,...)
- Het is mogelijk om de hond meteen mee te nemen
- Er zijn veel verschillende rassen om uit te kiezen

9. Wat waren de redenen waarom u **geen** hond uit een **asiel/organisatie** heeft geadopteerd?

Duid alles aan wat van toepassing is.

- We hebben niet veel kennis over de werking van asielen/organisaties
- We vreesden dat een hond uit een asiel/organisatie gezondheidsproblemen kon hebben
- We vreesden dat een hond uit een asiel/organisatie gedragsproblemen kon hebben
- Het adopteren van een hond uit een asiel/organisatie leek ons te ingewikkeld
- Er was geen asiel/organisatie in de buurt van onze woonplaats
- Ik wil niet in een asiel/organisatie gaan kijken, want ik heb moeite met het zien van zoveel honden die nog een thuis nodig hebben
- Er zat geen hond in het asiel of de organisatie die we graag wilden
- Er zat geen hond die bij ons paste in een asiel/organisatie
- We kwamen volgens het asiel of de organisatie niet in aanmerking om een hond te adopteren
- We wilden een puppy

Honden uit een asiel/organisatie

10. **Hoelang** verbleef uw hond in **het asiel of de organisatie** voor de adoptie?

- Enkele dagen
- Enkele weken
- <1 jaar
- 1-4 jaar
- >4 jaar
- Ik weet het niet

11. Wat waren de **belangrijkste redenen** voor u om een **hond uit het asiel of een organisatie te adopteren**, ongeacht of dit van een Belgisch of een buitenlands asiel is?

Duid alles aan wat van toepassing is.

- De campagne van de Vlaamse overheid ("De perfecte klik: Adopteer een dier")
- Een campagne niet afkomstig van de Vlaamse overheid (vb. "Adopt Don't Shop")
- Ik wou een hond redden
- Asielen/organisaties zitten vol met honden die nog op zoek zijn naar een thuis
- Dieren uit een asiel/organisatie zijn al gechipt en gevaccineerd
- Ik wou een volwassen hond
- Een hond in een asiel/organisatie is onmiddellijk beschikbaar
- Eerdere ervaringen met honden uit asielen/organisaties
- Aanbeveling van vrienden, familie of kennissen
- Aanbeveling van dierenarts
- Adopteren is gemakkelijker dan kopen
- Adopteren is goedkoper dan kopen

12. Indien uw hond uit **een buitenlands asiel/organisatie (niet uit België)** komt, waarom hebt u gekozen voor een buitenlands asiel?

Duid alles aan wat van toepassing is.

(Indien uw hond niet uit het buitenland komt duidt u enkel de eerste optie aan)

- Mijn hond komt niet uit een buitenlands asiel/organisatie
- Honden in buitenlandse asielen/organisaties hebben minder kans om geadopteerd te worden
- Honden in buitenlandse asielen/organisaties hebben een slechter welzijn
- Honden in buitenlandse asielen/organisaties hebben meer kans om geëuthanaseerd te worden
- In buitenlandse asielen/organisaties is er een probleem van overbevolking
- In buitenlandse asielen/organisaties zijn andere type honden beschikbaar dan in Belgische asielen
- Persoonlijke ervaring of connectie met het land van herkomst
- We waren op reis in dat land en hebben de hond daar uit het asiel of de organisatie mee genomen
- Aanbeveling van vrienden, familie of kennissen
- Oproep via sociale media
- De criteria om een hond in een buitenlands asiel/organisatie te adopteren zijn minder streng dan bij een Belgisch asiel/organisatie
- Een Belgisch asiel/organisatie weigerde mij een hond
- Ik koos niet specifiek voor een buitenlands asiel/organisatie maar de hond die mij aantrok bevond zich in een buitenlands asiel/organisatie
- Adoptie in buitenlandse asielen/organisatie is goedkoper

Algemene informatie over de hond

13. Uit welk land is uw hond afkomstig?

(let op: ook al haalde u uw hond in België, het kan zijn dat het dier oorspronkelijk van een ander land afkomstig is – de lettercode van het paspoort geeft dit aan)

- België (BE)
- Frankrijk (FR)
- Roemenië (RO)
- Spanje (ES)
- Griekenland (GR)
- Turkije (TR)
- Portugal (PT)
- Bulgarije (BG)
- Hongarije (HU)
- Tsjechië (CZ)
- Italië (IT)
- Ik weet het niet

14. Hoe lang verblijft de hond al bij u?

- <1 jaar
- 1-4 jaar
- >4 jaar

15. Wat was de **hoofdreden/ functie** om een hond in huis te halen?

- Er was geen specifieke hoofdreden
- Als gezelschap voor mezelf of iemand anders in het gezin
- Als gezelschap voor andere huisdieren
- De hond wordt professioneel ingezet (detectiehond, schapen hoeden,...)
- De hond wordt ingezet als assistentiehond
- De hond wordt ingezet als waakhond/bescherming op privé terrein
- De hond wordt ingezet bij het beoefenen van mijn hobby (agility, canicross, speuren, jacht, schapen hoeden, gehoorzaamheidswedstrijden, ...)
- Het verlies van een vorige hond
- Omdat een (toen nog) aanwezige hond ouder werd
- Ik zocht een hond om mee te fokken
- Ik wou meer bewegen
- Voor mijn mentale gezondheid of die van iemand anders in het gezin
- De hond werd in huis genomen nadat de vorige eigenaar niet meer voor de hond kon/wilde zorgen
- Ik wilde een hond een goede thuis geven
- De hond is gebleven na tijdelijke opvang
- Het was een beslissing van het moment (impulsieve beslissing)

16. Wat waren de **bijkomende redenen/ functies** om een hond in huis te halen?

- Er waren geen bijkomende redenen
- Als gezelschap voor mezelf of iemand anders in het gezin
- Als gezelschap voor andere huisdieren
- De hond wordt professioneel ingezet (detectiehond, schapen hoeden, ...)
- De hond wordt ingezet als assistentiehond
- De hond wordt ingezet als waakhond/bescherming op privé terrein
- De hond wordt ingezet bij het beoefenen van mijn hobby (agility, canicross, speuren, jacht, schapen hoeden, gehoorzaamheidswedstrijden, ...)
- Het verlies van een vorige hond
- Omdat een (toen nog) aanwezige hond ouder werd
- Ik zocht een hond om mee te fokken
- Ik wilde meer bewegen
- Voor mijn mentale gezondheid of van iemand in het gezin
- De hond werd in huis genomen nadat de vorige eigenaar niet meer voor de hond kon/wilde zorgen
- Ik wilde een hond een goede thuis geven
- De hond is gebleven na tijdelijke opvang
- Het was een beslissing van het moment (impulsieve beslissing)

17. Welke individuele kenmerken waren belangrijk bij de keuze van uw hond?

Duid alles aan wat van toepassing is.

- Grootte van de hond
- Grootte van de hond
- Populariteit van het ras
- De gezondheid van het ras

- Beschikbaarheid van het ras
- Vachtkleur
- Vachttype (kort, lang, krullend, hypoallergeen)
- Korte snuit
- Type oren (vb. hangoren, rechtopstaande oren,...)
- Type staart (vb. korte staart, lange start, krulstaart,...)
- De glimlach van de hond
- Het oogkleur
- Het ganse uiterlijk van de hond
- Kindvriendelijkheid
- Het kunnen omgaan met andere huisdieren
- De leeftijd van de hond
- De kostprijs
- De plaats waar de hond vandaan komt (asiel, winkel, gezin, kweker,...)

18. Heeft u nog andere huisdieren, dan de hond waarvoor u deze enquête invult?

Duid alles aan wat van toepassing is.

- Hond
- Kat
- Konijn/knaagdieren
- Kippen/vogels
- Paard
- Andere

19. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw
- Zeg ik liever niet

20. Wat is uw leeftijd (in jaren)

Voer uw antwoord in

Bedanking

Hartelijk dank voor uw waardevolle bijdrage aan onze bachelorproef over honden. Uw ervaring is cruciaal en dragen bij aan de kwaliteit van ons onderzoek. Bedankt dat u de tijd hebt genomen om deze enquête in te vullen.

Sectie 6

Dank je wel voor uw interesse in onze bachelorproef over honden. Helaas blijkt dat u niet aan de specifieke criteria voldoet voor deze enquête. Desondanks waarderen wij uw bereidheid om deel te nemen.

8 Bibliografie

- Amaya, V., Paterson, M., Descovich, K., & Phillips, C. (2020). Effects of olfactory and auditory enrichment on heart rate variability in shelter dogs. *Animals*(10).
- Barcelos, A.-M., Mills, D., & Zulch, H. (2015). Clinical indicators of occult musculoskeletal pain in aggressive dogs. *Veterinary record*, 176(18), 465.
- Barrera, G., Jakovcevic, A., Elgier, A., Mustaca, A., & Bentosela, M. (2010). Responses of shelter and pet dogs to an unknown human. *Journal of Veterinary Behaviour*(5), 339-344.
- Blauwe Kruis, <https://www.blauwe-kruis.be/asielen/adopties>, 2024
- Buckley, L. A. (2020). Imported rescue dogs: lack of research impedes evidence-based advice to ensure the welfare of individual dogs. *Veterinary record*, 186(8), 245-247.
- Casey, R. A., Loftus, B., Bolster, C., Richards, G. J., & Blackwell, E. J. (2014). Human directed aggression in domestic dogs (*Canis familiaris*) : Occurrence in different contexts and risk factors. *Applied Animal Behaviour Science*, 52-63.
- Casey, R., Loftus, B., Bolster, C., G.J., R., & Blackwell, E. (n.d.). Inter-dog aggression in a UK owner survey: prevalence, co-occurrence in different contexts and risk factors. *Veterinary Record*, 127.
- Dierenwelzijn, A. (sd). *Cijfers Dierenwelzijn*. Opgehaald van Dierenwelzijn Vlaanderen: <https://www.vlaanderen.be/dierenwelzijn/werking-en-beleid/cijfers-dierenwelzijn>
- Dietz, L., Arnold, A.-M. K., Goerlich-Jansson, V. C., & Vinke, C. M. (2018). The importance of early life experiences for the development of behavioural disorders in domestic dogs. *Behaviour*, 155, 83-114.
- Dinwoodie, I. R., Zottola, V., Kubitz, K., & Dodman, N. H. (2022, September 1). Selection factors influencing eventual owner satisfaction about pet dog adoption. *Animals*, 12.
- England: NMJ pUblishing Group Limited. (2016). RSPCA 'shocked' by the scale of dog imports to the UK. *Veterinary record*, 178(5), 106.
- Flint, H. E., Coe, J. B., Serpell, J. A., Pearl, D. L., & Niel, L. (2017). Risk factors associated with stranger-directed aggression in domestic dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 45-54.
- Graham, L., Wells, D., & Hepper, P. (2005). The influence of olfactory stimulation on the behaviour of dogs housed in a rescue shelter. *Applied Animal Behaviour Science*(91), 143-153.
- Griffin, K. E., John, E., Pike, T., & Mills, D. S. (2022). What Will Happen to This Dog? A Qualitative Analysis of Rehoming Organisations' Pre-adoption Dog Behaviour Screening Policies and Procedures. *Frontiers in veterinary science*, 8, 796596.
- Hammond, A., Rowland, T., Mills, D. S., & Pilot, M. (2022). Comparison of behavioural tendencies between "dangerous dogs" and other domestic dog breeds - evolutionary context and practical implications. *Wiley*.
- Harvey, N. D., Craigon, P. J., Blythe, S. A., England, G. C., & Asher, L. (2016, november-december). Social rearing environment influences dog behavioral development. *Journal of Veterinarian Behaviour*, 16, 13-21.
- Hennessy, M., Willen, R., & Schiml, P. (2020). Psychological Stress, Its Reduction, and Long-Term Consequences: What Studies with Laboratory Animals Might Teach Us about Life in the Dog Shelter. *Animals*(10).
- Hiby, E., Rooney, N., & Bradshaw, J. (2006). Behavioural and physiological responses of dogs entering re-homing kennels. *Physiology & Behaviour*, 89, 385-391.
- Hrovat, A., De Keuster, T., Kooistra, H. S., Duchateau, L., Oyama, M. A., Peremans, K., & Daminat, S. (2019). Behavior in dogs with spontaneous hypothyroidism during treatment with levohydroxine. *Journal of veterinary internal medicine*, 33(1), 64-71.

- Hsu, Y., & Sun, L. (2010). Factors associated with aggressive responses in pet dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 108-123.
- Jensen, J. B., Sandoe, P., & Nielsen, S. S. (2020). Owner-Related Reasons Matter more than Behavioral Problems - A Study of Why Owners Relinquished Dogs and Cats to a Danish Animal Shelter from 1996 to 2017. *Animals*, 10(6), 1064.
- Kleszcz, A., Cholewinska, P., Front, G., Pacon, J., Robert, B., Janczak, M., & Dorobisz, T. (2022). Review on Selected Aggression Causes and the Role of Neurocognitive Science in the Diagnosis. *Animals*, 12(3), 281.
- Kocis, T. A., & Tibru, I. (2015). Defensive Behaviour in Shelter Dogs. *Bulletin UASVM Veterinarian Medicine*, 72(1).
- Lambert, K., Coe, J., Niel, L., Dewey, C., & Sargeant, J. M. (2015). A systematic review and meta-analysis of the proportion of dogs surrendered for dog-related and owner-related reasons. *Preventive veterinary medicine*, 118(1), 148-160.
- London: Blackwell Publishing Ltd. (2023). Banning dog import would do more harm than good. *Veterinary record*, 192(10), 393.
- Maher, J., & Wyatt, T. (2021). European illegal puppy trade and organised crime. *Trends in organized crime*, 24(4), 506-525.
- McGuire, B., Orantes, D., Xue, S., & Parry, S. (2020). Abilities of canine shelter behavioral evaluations and owner surrender profiles to predict resources guarding in adoptive homes. *Animals*(10).
- Munkboe, N., Lohse-Lind, Amalie, Sandoe, P., Forkman, B., & Saxmose Nielsen, S. (2021). Comparing Behavioural Problems in Imported Street Dogs and Domestically Reared Danish Dogs - The Views of Dog Owners and Veterinarians. *Animals*.
- O'Riordan, J., & Roth, L. S. (2023). Rescue dogs show few differences in behavior, cognitive abilities, and personality compared with non-rescue dogs. *Journal of Veterinary Behaviour*.
- Packer, R. M., Law, T. H., Davies, E., Zanghi, B., Pan, Y., & Vol, H. A. (2016). Effects of a ketogenic diet on ADHD-like behavior in dogs with idiopathic epilepsy. *Elsevier Inc*, 55, 62-68.
- Posage, M., Bartlett, P., & Thomas, D. (1998). Determining factors for successful adoption of dogs from an animal shelter. *JAVMA*(213).
- Powell, L., Lee, B., Reinhard, C., Morris, M., Satriale, D., Serpell, J., & Watson, B. (2022). Returning a shelter dog: the role of owner expectations and dog behaviour. *Animals*(12), 1053.
- Roma, R., Tardif-Williams, C., Moore, S., & Pendry, P. (2023). My "Perfect" Dog: Undesired Dog Behaviours and Owners' Coping Styles. *Human-Animal Interactions*.
- Salonen, M., Sulkama, S., Mikkola, S., Puurunen, J., Hakanen, E., Tiira, K., . . . Lohi, H. (2020). Prevalence, comorbidity and breed differences in canine anxiety in 13.700 Finnish pet dogs. *Scientif Reports*, 10(1), 2962.
- Sandoe, P., Jensen, J. B., Jensen, F., & Saxmose Nielsen, S. (2019, Oktober 5). Shelters Reflect but Cannot Solve Underlying Problems with Relinquished and Stray Animals - A Retrospective Study of Dogs and Cats Entering and Leaving Shelters in Denmark from 2004 to 2017. *Animals*, 9(10), 765.
- Shih, H.-Y., Chang, Y.-M., Descovich, K., Liang, W.-Y., Chou, C.-H., & Lin, Y.-C. (2023). Perceptions of Taiwanese owners and behaviour veterinarians on behavioural problems in dogs and preferred training approaches. *Applied Animal Behaviour Science*(266).
- Swain, L., Key, G., Tauro, A., Ahonen, S., Wang, P., Ackerley, C., . . . Rusbridge, C. (2017). Lafora disease in miniature Wirehaired Dachshunds. *PLOS ONE*, 12(8), 0182024.
- Tateo, A., Nanni Costa, L., & Padalino, B. (2022). The welfare of dogs and cats during transport in Europe: a literature review. *Italian journal of animal science*, 21(1), 539-550.

- Taylor, & Francis. (1994). Somatic problems as a risk factor for behavior problems in dogs. *The Veterinary quarterly*.**
- Tiira, K., Hakosalo, O., Kareinen, L., Thomas, A., Hielm-Bjorkman, A., Escriou, C., . . . Lohi, H. (2012). Environmental effects on compulsive tail chasing in dogs. *PLOS ONE*, 7(7), 41684.**
- Tijmstra, T., & Brinkman-Engels, M. (1978). Sociale wenselijkheid als validiteitsprobleem. *University of Groningen Press*.
- TRACES (Trade Control and Export System)*. (sd). Opgehaald van FAVV: Federaal Agentschap voor veiligheid van de voedselketen: <https://www.favv-afsa.be/professionelen/dierlijkeproductie/dieren/traces/#invoer>
- Vitulova, S., Voslarova, E., Vecerek, V., & Bedanova, I. (2018). Behaviour of dogs adopted from an animal shelter.**
- Wells, D. L., & Hepper, P. G. (2000). Prevalence of behaviour problems reported by owners of dogs purchased from an animal rescue shelter. *Applied Animal Behaviour Science*, 69, 55-65.**
- Willen, R., Schiml, P., & Hennessy, M. (2019). Enrichment centred on human interaction moderates fear-induced aggression and increases positive expectancy in fearful shelter dogs. *Applied animal behaviour science*(217), 57-62.**